

MØTEINNKALLING

Utvalg: BEIARN KOMMUNESTYRE
Møtested: Kjellerstua Beiarn Sykehjem
Møtedato: 14.11.2022   **Tid:** 09:00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 75569000
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall	Innkalt for
Leder	André Kristoffersen		
Nestleder	Rune Jørgensen		
Medlem	Audgar Roald Carlsen		
Medlem	Marit Cicilie Moldjord		
Medlem	Tom Forstun Antonsen		
Medlem	Line Trones		
Medlem	Iris Skoglund		
Medlem	Håkon André Nordberg Sæther		
Medlem	Linda Tove Tverrånes Moen		
Medlem	Gisela Beate Engholm		
Medlem	Torbjørn Grimstad		
Medlem	Frank Einar Vilhelmsen		
Medlem	Espen Erling Karlsen		
Medlem	Irmelin Kristoffersen		
Medlem	Tommy Rasch		

SAKSLISTE

Saksnr.   **Arkivsaksnr.**
Tittel

Kulturskoleinnslag

REFERATER

Tematime utgår. I stedet legger administrasjonen fram prioriterte investeringer i økonomiplanperioden og redegjør for status i budsjett-og økonomiplanarbeidet.

37/22

22/588

**GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET 24.10.22 OG
14.11.22**

- 38/22 22/389
MØTEPLAN 2023
- 39/22 22/582
BUDSJETTREGULERING 2022 - INVESTERING
- 40/22 22/410
**NYE SAMARBEIDSAVTALER - ENDRING I SELSKAPSFORM
SALTEN REGIONRÅD**
- 41/22 20/224
KRISESENTERET I SALTEN

Dokumentene legges ut til offentlig ettersyn på Biblioteket og Servicetorget, samt Beiarn kommune sin hjemmeside.

Beiarn kommune, 04.11.2022

Andre Kristoffersen
Ordfører

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

Dato: - Utvalg: KST Beiarn Kommunestyre

Saksnr Løpenr	Regdato Navn Innhold	Avd/Sek/Sakb	Arkivkode
20/655-8 4591/22	12.10.2022 Utmarkskommunenes sammenslutning USS HØRINGSSVAR FRA USS - NOU 2022:8 NY MINERALLOV	BK/TEK/KB	020
21/729-4 4640/22	14.10.2022 INFORMASJON OM INTERNKONTROLL	BK//YB	040
22/231-2 4936/22	03.11.2022 KDU/FS Nordland/Troms og Finnmark UTTALELSER OM FORSLAG TIL NYTT INNTEKTSSYSTEM FOR KOMMUNENE/NOU2022	BK//OPN	232

Nærings- og fiskeridepartementet
Levert elektronisk

Beiarn Kommune		
Ark.Saksnr	Dok.nr	Reg nr. År
20/655	8	959/22
12 OKT 2022		
Ark.kode P	020	
Ark.kode S		
Avdeling	Saksbeh	KB
Kassasjon	Gjelder	

Deres ref: 22/5220-1

Vår ref: 118562 - 1261

Oslo, 11. oktober 2022

HØRINGSSVAR FRA USS – NOU 2022: 8 NY MINERALLOV

1 INNLEDNING

Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) viser til departementets brev 1. juli hvor minerallovutvalgets utredning, NOU 2022: 8 *Ny minerallov*, ble sendt på høring. Videre vises til møte USS hadde med departementet 8. september 2022 hvor USS presenterte sine overordnede kommentarer til utvalgets forslag.

Høringsfristen er 1. november 2022. USS' høringssvar følger nedenfor.

I punkt 2.1 redegjøres det først for USS' overordnede syn på innstillingen. I punkt 2.2 knyttes noen kommentarer til kommunenes særskilte rolle i mineralsaker og hvorfor kommunene har en helt annen rolle enn andre høringsparter. I punkt 3 gjennomgår vi mandatet, mens de enkelte forslagene kommenteres i punkt 4 flg.

2 USS' OVERORDNEDE SYN - KOMMUNENES SÆRSKILTE ROLLE

2.1 Om USS – Organisasjonens overordnede syn på utvalgets innstilling

USS er en interesseorganisasjon for kommuner med store utmarksområder. Per i dag har USS 102 medlemskommuner. Organisasjonens formål er å styrke det lokale selvstyret i saker om bruk og vern av utmarksområder for å fremme en bærekraftig utvikling og livskraftige lokalsamfunn. Mineralutvinning har stått sentralt i USS arbeid helt siden stiftelsen i 1996, og i 2013 ble Mineralkommunene stiftet som et eget utvalg i USS som utelukkende arbeider med spørsmål knyttet til utvinning av mineralressurser. I Mineralkommunene inngår både kommuner med betydelig erfaring fra mineralvirksomhet, og kommuner hvor det er planlagt nye mineraluttak.

Mineralkommunene har et særlig fokus på

- kommunenes ulike rolle i saker om mineralutvinning, herunder
- kommunenes rolle som *planmyndighet* og

118562 - 1261

Utmarkskommunenes Sammenslutning - USS

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00
Org.nr.: 976 487 125 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

- kommunenes legitime rett til en *andel av verdiskapingen* fra utvinning av verdifulle naturressurser.

Organisasjonen har sendt innspill både til evalueringsutvalget og til minerallovutvalget, se brev 7. juli 2021 og 20. desember 2021. Videre har USS hatt møte med utvalget og sekretariatet 28. mai 2021. Både i møte og i de skriftlige innleggene har USS særlig understreket kommunene som samarbeidspartnere og påpekt behovet for å forbedre vertskommunenes betingelser når det gjelder mineralutvinning. Slik USS medlemskommuner ser det, er dette en avgjørende forutsetning for å en saklig og effektiv behandling av saker om mineralutvinningen i Norge, som igjen vil være et vesentlig bidrag til det grønne skiftet.

Med den aktive og gode dialogen med utvalget har USS og Mineralkommunene hatt store forventninger til minerallovutvalgets utredning. - *Selv om USS kan slutte seg til mange av forslagene i utvalgets innstilling, er USS likevel skuffet over flere av utvalgets forslag og konklusjoner. Det gjelder særlig utvalgets forslag om at kommunene på enkelte stadier bør fratras planmyndigheten de har i dag. Kommunene er i arealsaker generelt den primære arealforvalter. USS deler utvalgets syn på at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) er konsesjonsmyndighet, men det bør ikke føre til at man svekker den rollen kommunene har som planmyndighet i arealsaker i dag. Tvert imot ser USS og Mineralkommunene det som avgjørende å sikre bedre lokal forankring gjennom å styrke kommunenes rolle i saker om mineralutvinning. Basert på erfaringene fra blant annet vindkraft vil USS fraråde at departementet følger utvalgets forslag på de punkter som svekker kommunenes planmyndighet.*

Utvalget har fått uttrykkelig beskjed om ikke å foreslå andre skatter og avgifter enn de som er spesifikt nevnt i mandatet. - *Det er USS syn at departementet i det videre arbeidet må sørge for at de berørte lokalsamfunn (kommunene) får en andel av den verdiskapingen mineralnæringen gir opphav til. USS mener det bør etableres et skatte og avgiftsregime for mineraler etter en modell fra vind- og vannkraftsektoren, hvor en andel av grunnrenten blir liggende igjen lokalt.*

I møte med departementet 8. september oppsummerte USS' sitt syn på hvilke grep som må til i det videre arbeidet slik:

1. Saksbehandling i mineralsaker må effektiviseres
  - USS deler utvalgets syn om at saksbehandlingen i mineralsaker må gjøres mer effektiv
  - Grønt skifte forutsetter lokal medvirkning og aksept
  - Mer effektiv saksbehandling må ikke føre til at kommunenes rolle svekkes
2. Konsesjonsmyndigheten bør tilligge DMF, men
  - Plan- og bygningsloven må fortsatt gjelde på alle stadier i saker om mineralutvinning
  - Det bør lovfestes et pålegg om tidlig-involvering av kommunene i konsesjonsprosessen
  - Lang saksbehandlingstid i mineralsaker skyldes ikke kommunene
3. Kommunene må gis krav på kostnadsdekning
  - For en effektiv saksbehandling bør kommunene ha krav på å få dekket kostnader til sakkyndig bistand, etter modell fra vannkraftsektoren, se vassdragsreguleringsloven § 13

4. Kommunene må få lovfestet rett til både en verdiandel og en kompensasjon
  - Mineraluttak krever lokal aksept samt at en andel av verdiskapingen blir liggende igjen lokalt, slik som for vannkraft og for vindkraft
5. Eierskapsregler
  - Mineraler er sikkerhetspolitikk. USS savner en utredning av hvorvidt det bør innføres regler som sikrer norske myndigheter kontroll på eierskapet i mineralforetakene

2.2 Kommunene har som den primære arealforvalter en annen rolle enn andre høringsparter

Kommunenes rolle i mineralsaker i dag er forankret i kommunenes rolle som den primære arealforvalter. Videre er kommunene én av mange høringsinstanser i konsesjonsprosesser for mineralutvinning.

USS vil understreke at en kommune *står i en annen stilling* enn andre høringsorganer i konsesjonsprosessen, enten det er berørte grunneiere, miljø- og friluftsansasjoner, regionale eller nasjonale høringsinstanser e.l. USS anser det unødvendig å begrunne dette nærmere, ut over å vise til at kommunen er en del av offentlig forvaltning, vårt laveste demokratiske nivå, sektorovergripende og både med eget selvstyre og ansvar for gjennomføring av nasjonal politikk. Ingen andre høringsorganer er i tilsvarende situasjon, og ingen andre har bedre eller nærmere grunnlag for å vurdere *samlede lokale virkninger* av planlagte mineralutvinningstiltak enn den berørte kommunen. Når et samlet storting ga uttrykk for at den berørte kommunes syn skal tillegges stor vekt i vindkraftsaker, og noen partier gikk inn for vetorett for den berørte kommunen (slik ordningen er i Sverige), viser det den helt spesielle stilling berørte kommuner står i.

For USS er det et overordnet standpunkt at denne særstilling for kommunene bør komme til uttrykk i ny minerallov. - ***Både konsesjonsmyndigheten og konsesjonssøkere bør se på berørte kommuner som et spesielt viktig høringsorgan og ikke minst som potensielle medspillere. Det er vårt syn at en slik tilnærming vil gi muligheter for effektivisering av konsesjonsprosessen.***

3 KORT OM UTVALGETS MANDAT OG USS' KOMMENTARER TIL DETTE

Minerallovutvalget ble nedsatt av Solberg-regjeringen 23. juni 2020.

Utvalgets har hatt som mandat å:

«identifisere mangler og mulige forbedringsområder og forenklinger i mineralloven og utarbeide et forslag til endringer [...]. Utvalget står fritt til å foreslå de endringene i mineralloven de mener er hensiktsmessige, med mindre annet er presisert i mandatet».

Formålet med utredningen av ny minerallov er ifølge mandatet å *«legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer».*

I mandatet pekes det på flere forhold som utvalget fikk i oppdrag å utrede særskilt, herunder forholdet til annet regelverk. Utvalget skulle utrede om *«dagens organisering og oppgavefordeling mellom mineralloven, forurensningsloven og plan- og bygningsloven gir en hensiktsmessig prosess for større*

mineraluttak». Ifølge mandatet skulle utvalget «kun foreslå eventuelle endringer i mineralloven, men kan om nødvendig peke på behov for endringer i annet lovverk».

Til tross for at kommunene er den primære arealforvalter og USS' landsmøte ba om at USS med sin erfaring fikk en plass i utvalget, ble utvalget satt uten representasjon fra kommunesektoren.

I mandatet er det videre uttrykkelig presisert at utvalget «ikke [skal] vurdere [...] endringer i skatte- og avgiftsregel for mineralnæringen ut over» de avgifter og gebyrer som følger av §§ 39, 56, 57 og 58 i gjeldende minerallov. Dette innebærer at utvalget i utgangspunktet har vært avskåret fra å se nærmere på en ordning med grunnrenteskatt eller lokale inntekter fra mineralvirksomhet til kommunene, slik blant annet evalueringsutvalget har pekt på burde utredes.

USS' mener at denne avgrensningen er sterkt beklagelig, ettersom det er rimelig at de berørte lokalsamfunn blir sittende igjen med en andel av verdiskapingen, – i tillegg til at den vil bidra til større interesse blant kommunene for å legge til rette for mineralvirksomhet og dermed fortgang i det grønne skiftet. USS sendte derfor brev til NFD etter at mandatet ble offentliggjort, med anmodning om en endring av mandatet slik at det også omfattet en utredning av lokale inntekter, jf. brev fra USS til NFD 26. februar 2021. Departementet besvarte brevet 22. mars 2021 hvor anmodningen ble avvist, men hvor USS ble oppfordret til å ta opp innspillet på nytt i forbindelse med høringen av utvalgets utredning.

USS vil på denne bakgrunn i punkt 11 utdype sin begrunnelse for hvorfor kommunene bør få en andel av verdiskapingen og innretningen på denne.

4 GENERELT OM UTVALGETS FORSLAG

Minerallovutvalgets forslag vil innebære en ny, helhetlig lov om mineralvirksomhet som skal avløse gjeldende lov. USS støtter dette.

Et hovedgrep i utvalgets forslag er at skillet mellom statens og grunneiers mineraler *videreføres*, men det foreslås at forvaltningen *samordnes* bedre ved at det etableres en felles undersøkelsestillatelse for statens mineraler og for industrimineraler og lette mineral (som er grunneiers mineraler). USS støtter dette, selv om begrepsbruken kunne vært diskutert. Det er lite intuitivt hva som menes med statens og grunneiers mineraler.

Utvalget foreslår at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) skal tildele undersøkelsestillatelse for disse mineraltypene. USS støtter dette, se imidlertid vår kommentar om kommunenes planmyndighet i punkt 5 og rekkefølgebestemmelse punkt 5.4 og behovet for å involvere kommunene i punkt 9.

Et flertall i utvalget foreslår at det skal kreves avtale med grunneier *før* DMF kan tildele undersøkelsestillatelse.

Utvalget foreslår at undersøkelsestillatelsen skal gi utvinningsrett til statens mineraler dersom vilkåret om drivverdighet oppfylles, mens det for industrimineraler og lette metaller i tillegg kreves en avtale med grunneieren.

Utvalget foreslår en ny bestemmelse i utkastet til § 1-8 som vil gi mineralmyndighetene en samordningsplikt av minerallov-saksbehandlingen med saksbehandlingen etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven og annet relevant regelverk. Blant annet innebærer bestemmelsen at DMF må vurdere om det er hensiktsmessig å avholde et oppstartsmøte for å planlegge saksbehandlingen, der bl.a. kommunen skal delta. USS støtter i utgangspunktet forslaget om en generell samordningsplikt for å sikre tidlig involvering, koordinering og effektivisering av samordningsprosessene, og antar at det i mange saker vil være nyttig med et oppstartsmøte for å klarlegge ulike hensyn som gjør seg gjeldende i en sak. USS mener imidlertid noen av forslagene går for langt, se USS kommentarer til dette i punkt 6 nedenfor.

Når det gjelder økonomisk sikkerhetsstillelse for sikringstiltak, opprydding og istandsetting, foreslår utvalget i hovedsak å videreføre dagens regler, men foreslår enkelte justeringer for å klargjøre og i noen tilfeller begrense tiltakshaverens sikringsplikt for tidligere arbeider som er utført av andre. Utvalget foreslår også å innføre krav om avslutningskontroll når driften opphører, for å kontrollere at driften er avsluttet i samsvar med driftsplanen, og at arbeidene for å sikre og tilbakeføre området har skjedd som fastsatt. Utvalget foreslår at det fastsettes en rapporteringsplikt i forskrift, og at det er den som er ansvarlig for uttaket, typisk en entreprenør eller byggherre, som skal stå for rapporteringen. USS kommentarer til disse forslagene fremgår nedenfor i punkt 8.

Som det fremgår ovenfor og som påpekt i punkt 2.1 kan USS slutte seg til mange av forslagene, herunder forslaget om å innta en bestemmelse om forholdet til samiske interesser. Det er USS' syn utvalget har gjennomført et grundig arbeid. Gjennomgangen viser at det er hensiktsmessig å vedta en ny, helhetlig minerallov.

Når det gjelder utvalgets forslag som berører kommunenes interesser og rolle særskilt, kommenteres disse som nevnt i punktene 5 flg. nedenfor. I tillegg vil vi i punktene 8-12 peke på andre forhold som USS har fremhevet for minerallovutvalget som viktige for kommunene i arbeidet med en ny lov, men som ikke er hensyntatt i utredningen.

5 FORSLAGENE OM SAMORDNING MED PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

5.1 Innledning

Utvalget foreslår to grep i forholdet til plan- og bygningslovgivningen som vil innebære en styrking av statens myndighet, med en tilsvarende svekkelse av kommunenes posisjon. Endringsforslagene går med andre ord etter USS syn på bekostning av det kommunale selvstyret i saker om mineralutvinning.

For det første foreslår utvalget å gi DMF myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon fra kommunale arealplaner mv. i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse.

For det andre foreslår utvalget å senke terskelen for når staten kan treffe vedtak om statlig arealplan for å legge til rette for mineralutvinning.

Utvalgets forslag synes å bygge på en oppfatning om at sterkere statlig styring er nødvendig for å avbøte på anførte problemer med kunnskapsmangel og dårlig kapasitet i kommunene, i tillegg til å tilrettelegge for utenlandske aktører som har vansker med å orientere seg i det norske systemet.

Utvalget skriver følgende som generell begrunnelse for forslagene til endringer i forholdet til plan- og bygningslovgivningen:

«Det er liten tvil om at DMF er det fagorganet med mest kunnskap om og erfaring med mineralvirksomhet, og at det gjør dem spesielt egnet til å vurdere de til dels komplekse spørsmålene som oppstår i mineralsaker. En sterkere rolle for DMF vil sikre større grad av kontinuitet og spisskompetanse i myndighetshåndteringen av større prosjekter. Behandling av større og mer kompliserte mineralsaker krever spesialisert fagkunnskap, noe som er vanskelig å bygge opp i kommuner som kanskje bare får én slik sak til behandling. Mer myndighet til DMF kan også gi bedre forutsigbarhet og et mer oversiktlig system, ikke minst for utenlandske selskaper. Det vil også være enklere å ivareta nasjonale behov, samle flere tillatelsessteg og se tillatelser og prosesser i sammenheng. Samtidig er kommunens deltagelse i prosessen svært viktig for å sikre lokal forankring og tilslutning til prosjekter og ikke minst for å få kunnskap om lokale forhold.»

Det er USS' oppfatning at utvalget har lagt til grunn en uriktig og grovt forenklet oppfatning av kommunenes kompetanse og kapasitet, i tillegg til at forslagene er feil tiltak for å avbøte eventuelle ulemper med dagens system.

USS mener det er helt grunnleggende at kommunen videreføres som primær planmyndighet også når det gjelder mineralutvinningstiltak. Kommunene har både oversikt og lokalkunnskap som er nødvendig for å avveie mineralnæringens arealbruk opp mot annen arealbruk, herunder andre næringer og samfunnshensyn. Dette innebærer at det ikke bør etableres ordninger som gir statlige myndigheter adgang til å treffe vedtak som i dag er lagt til kommunene etter plan- og bygningsloven.

Det er USS sitt syn at erfaringene fra energisektoren tydelig viser at planmyndigheten som generelt utgangspunkt må samles i plan- og bygningsloven og med kommunen som den primære planmyndighet. USS finner en klar overføringsverdi fra energisektoren til mineralsektoren når det gjelder organiseringen av planmyndigheten og ansvarsdelingen mellom de ulike forvaltningsnivåer. I den forbindelse vises det til Stortingets klare tilbakemelding til regjeringen om vindkraftmeldingen og instruksjonen om å tilbakeføre vindkraftsaker fra sektorlovgivningen til plan- og bygningsloven.

De to forslagene, utvalgets begrunnelse og USS' synspunkter er nærmere gjennomgått i punkt 5.2 og 5.3 nedenfor, i tillegg til utvalgets forslag om å innføre en rekkefølgebestemmelse for planmessig avklaring på driftsstadiet i punkt 5.4.

5.2 Forslaget om lavere terskel for å bruke statlig arealplan

5.2.1 Innledning

Utvalget foreslår å senke terskelen for når statlige myndigheter kan vedta statlig arealplan for å legge til rette for mineralvirksomhet i en kommune. Forslaget fremkommer som nytt fjerde avsnitt til § 6-4 i plan- og bygningsloven:

«Første og andre avsnitt gjelder tilsvarende når det er nødvendig for å sikre gjennomføringen av mineralvirksomhet for å oppnå samfunnsmessige målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskaping.»

Henvisningen til bestemmelsens første og andre ledd viser til departementets kompetanse til å henstille til en kommune om å utarbeide arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan (første ledd) eller selv utarbeide og vedta slik plan (andre ledd). Vilkåret for at departementet kan ta i bruk slik kompetanse, er at det er nødvendig for «gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs eller verneiltak» eller at «andre samfunnsmessige hensyn tilsier det». Det er antatt at terskelen for å vedta slike statlige planer er høy, jf. nedenfor.

USS oppfatter forslaget slik at det medfører en senkning av terskelen for å bruke statlig arealplan på mineralområdet. I stedet for de strenge vilkårene etter første ledd, oppstiller forslaget en terskel som vil være passert når det bidrar til å «*oppnå samfunnsmessige målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskaping*».

5.2.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget begrunner forslaget slik:

«Utvalget er av den oppfatning at utviklingen de seneste årene tilsier at det bør være økt mulighet til å ta i bruk dette virkemiddelet også for mineralprosjekter. Samfunnet har et behov for mineraler for å sikre en grønn omstilling og tilgang til råvarer som er kritiske for ulike typer industrivirksomhet og for samfunnsutviklingen i det hele. For tilgangen til visse råvarer kan også internasjonale markedsforhold og sikkerhetspolitiske forhold gjøre at utenrikspolitiske eller sikkerhetsmessige hensyn kan være relevante vurderingsmomenter. Dessuten har staten et eierskap over statens mineraler som gjør at staten i visse tilfeller kan ha en spesiell interesse i at det åpnes for mineralvirksomhet.

Utvalget legger til grunn at det økende behovet for mineraler i samfunnet, kombinert med komplekse saksforhold og høyt konfliktnivå, gjør at det i fremtiden vil være mer naturlig å ta i bruk statlige planer i tilfeller der det er en nasjonal eller internasjonal interesse i utvinningen og en kommunal planprosess ikke vil gi et resultat som statlige myndigheter vurderer å være i samsvar med tungtveiende nasjonale interesser.

[...]

Utvalget legger til grunn at det bør være en høy terskel for å bruke en slik bestemmelse. Bestemmelsen er tenkt som en mulighet for mineralprosjekter med antatt spesielt høy verdiskaping og for prosjekter som vil bidra til å dekke et behov for mineralressurser som er av særlig stor betydning, eller der tilgangen er kritisk. Det kan for eksempel være der mineralene er av spesiell strategisk betydning. Behovet for kritiske mineralressurser kan være nasjonalt eller internasjonalt. [...]

Utgangspunktet etter plan- og bygningsloven vil fortsatt være at det er kommunen som er planmyndighet, og utvalget forutsetter at bestemmelsen primært bør brukes der planbehandling i kommunen har vært gjennomført, men ikke har ført til et resultat som er akseptabelt for myndighetene, eller der kommunen har avvist å behandle plan om mineralutvinning.»

5.2.3 USS støtter ikke forslaget

USS er sterkt imot forslaget. Det er USS' oppfatning at de gjeldende vilkårene for bruk av statlig plan i dag representerer en fornuftig avveining av hva som bør være vilkårene for at det skjer inngrep i det kommunale selvstyret gjennom at det vedtas statlige arealplaner – også på mineralområdet. Det er følgelig ikke grunn til å foreta en utvidelse av statens mulighet for å anvende statlig plan.

Utvalget viser til at mineralloven i dag ikke har noen egen hjemmel for at det kan fastsettes statlige planer for mineralprosjekter. Det er riktig, men det fremgår av forarbeidene til den gjeldende mineralloven at ansvarsfordelingen i dag mellom kommunen og staten er gjennomtenkt. Nærings- og handelsdepartementet skriver selv i lovproposisjonen til Stortinget at:

«Departementet fastholder det grunnleggende prinsipp, slik det også fremgår av høringsnotatet, om at det er plan- og bygningsloven som skal avklare arealbruken. Kommunens kompetanse til å regulere bruken av områdene vil ikke bli berørt av den nye mineralloven.»¹

Muligheten for å gripe inn med statlig plan der kommunen motsetter seg utvinning, er ikke berørt i forarbeidene til den gjeldende loven. Det betyr at lovgiver ikke engang vurderte dette som en mulighet forrige gang det skulle vedtas en ny minerallov. Dette utgangspunktet bør videreføres i den nye loven.

Når kommunene behandler og vedtar kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner, er det på bakgrunn av et omfattende utredningsarbeid der forholdene er lagt godt til rette for medvirkning fra lokalsamfunnet og andre aktører. Saksbehandlingsreglene er like for alle former for reguleringsplaner, noe som gir stor grad av forutsigbarhet. Kommunens ansatte fagpersoner som forbereder planene, og folkevalgte politikere som vedtar planene, har inngående kjennskap til lokale forhold. De kan derfor foreta gode avveininger som blir akseptert av lokalsamfunnet og ikke minst vurdere mulige samordningsgevinster med andre lokale tiltak. Lokal kjennskap medfører også at planene, dvs. plankartet og bestemmelsene, kan utformes slik at negative konsekvenser begrenses og kompenserte tiltak iverksettes. Slike forhold ivaretas best på kommunalt nivå i en alminnelig plansak. For ordens skyld nevnes at de samme hensyn begrunner at heller ikke fylkeskommunene bør få noen forsterket rolle i saker om mineralutvinning.

I dag ligger den primære planmyndigheten til kommunen. I plan- og bygningsloven fra 2008 ble anlegg for omforming og overføring av energi unntatt kommunens planmyndighet og lagt til sektormyndigheten. Begrunnelsen for denne lovendringen var å sikre energiforsyningen.² Overordnede, nasjonale hensyn var følgelig den bærende begrunnelsen for å frata kommunene planmyndigheten på dette området.

Situasjonen med mineralutvinning skiller seg imidlertid fra vannkraft og kraftlinjer, ved at mineralutvinning normalt berører en eller noen få kommuner. Vannkraftutbygging og kraftlinjer berører i mange tilfelle hele vassdrag, og dermed som oftest en rekke kommuner. Spørsmålet om

¹ Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) s. 48, venstre spalte.

² Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 39-40.

overordnede nasjonale hensyn gjør seg med andre ord ikke gjeldende i samme grad i mineralsaker som for energiforsyningen.

USS er enig med utvalget i at det kan tenkes situasjoner der det er en vesentlig nasjonal interesse å sikre gjennomføringen av et mineralprosjekt, eksempelvis der det er tale om mineraler som ikke finnes, eller i liten grad finnes andre steder i landet. Dette kan gjelde, slik utvalget skriver, for eksempel der samfunnet har et behov for mineraler for å sikre en grønn omstilling og tilgang til råvarer som er kritiske for ulike typer industrivirksomhet, eller for å sikre tilgang til visse råvarer der utenrikspolitiske eller sikkerhetsmessige hensyn gjør det påkrevet.

USS mener imidlertid at gjeldende vilkår for bruk av statlig plan i plan- og bygningsloven § 6-4 første og andre ledd allerede gir hjemmel for bruk av statlig plan i slike tilfeller, dersom det er politisk ønsket av nasjonale myndigheter. Som nevnt innebærer dagens ordning at statlig arealplan kan vedtas når «gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det». Bestemmelsen er en videreføring av 1985-lovens § 18, og det fremgår av forarbeidene til denne lovbestemmelsen at:

«[D]et er nødvendig med bestemmelser av denne karakter for å kunne skjære igjennom hvis kommunen nekter å medvirke til å utarbeide planer eller andre gjeldende planer i de tilfeller hvor dette er nødvendig for å få gjennomført tiltak av nasjonal eller regional interesse.»³ (vår understrekning)

Om den samme bestemmelsen i bygningsloven av 1965 fremgår følgende av forarbeidene til 1985-loven:

«Når påtrengende rikspolitiske eller andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan departementet gi bindende pålegg til kommunene om utarbeiding av vedtekter og reguleringsplaner (...).»⁴ (vår understrekning)

Forarbeidene og lovhistorikken forutsetter at adgangen til å benytte statlig plan er ment å være snever og at det må foreligge påtrengende hensyn av nasjonal eller regional betydning. Mineralutvinningsselskapene har – i likhet med annen privat næringsvirksomhet – først og fremst en målsetting om å generere et økonomisk utbytte for sine eiere. Sjelden vil lokalisering av et mineralutvinningstiltak utgjøre et påtrengende samfunnshensyn av nasjonal eller regional betydning. Men som nevnt er USS enig med utvalget i at det *kan tenkes* situasjoner hvor dette vil være tilfelle, for eksempel der et spesielt verdifullt mineral for det grønne skiftet skulle finnes bare ett sted, og hvor det i tilfelle kan argumenteres for at sterke nasjonale hensyn krever statlig plan dersom lokal motstand foreligger. I så fall vil dagens vilkår være oppfylt.

USS kan ikke se at mineralnæringen skiller seg fra annen, kommersiell næringsvirksomhet på en måte som tilsier unntak fra de interesseavveininger og arealbruksprioriteringer som foretas gjennom den ordinære, demokratiske planprosessen som er lagt til kommunene. Det er spesielt kritikkverdig at

---

³ Ot.prp. nr. 56 (1984-1985) s. 108-109.

⁴ Ot.prp. nr. 56 (1984-1985) s. 32.

utvalget foreslår at statlig arealplan skal kunne benyttes der det er et «*vesentlig potensial for verdiskaping*». Å gjøre slike privatøkonomiske profitt hensyn alene til et rettsfaktum som kan begrunne vesentlige inngrep i det kommunale selvstyret er ikke bare ukjent i plan- og bygningsretten for øvrig, men langt på siden av en tankegang om arealbruksavveininger som vår rettsorden bør være bekjent av.

USS mener at om ikke den eneste, så er den beste måten å begrense arealkonflikter og sikre lokal aksept for mineralutvinning på, å la kommunen selv bestemme om den vil regulere områder til slik virksomhet. Kommunene er i utgangspunktet opptatt av næringsutvikling og å sikre lokalsamfunnet arbeidsplasser. På samme måte som med landbaserte vindkraftanlegg, er imidlertid mineralutvinning tiltak som typisk også kan ha en rekke negative virkninger som kun inntreffer lokalt; støy, støv, forurensning, store landskapsinngrep og arealbåndlegging. Kommunene som den primære arealforvalter er gitt i oppgave å avveie fordeler og ulemper ved ulike tiltak, herunder også stor industri. USS kan ikke se at det er forhold ved mineralnæringen som skiller seg vesentlig fra andre industriltak som skulle tilsi en utvidet bruk av statlig plan.

USS mener at plankompetansen må henge sammen med tiltakets karakter og hvor det får virkninger. Dette gir planer og vedtak som er bedre, mer balanserte og som gir grunnlag for lokal aksept. Dette prinsipielle utgangspunktet gjenspeiles også i lovforarbeidene til plan- og bygningsloven:

*«Det er et viktig prinsipp at planleggingen skal skje mest mulig desentralt og nærmest mulig de som berøres av beslutningene. Planprosessene skal sikre åpenhet, informasjon og deltaking fra direkte berørte og andre interesserte.»*⁵

Lokal aksept er både mineralnæringen og kommunen avhengig av, og det bør derfor heller være en statlig oppgave å sørge for at kommunene har tilstrekkelige insentiver til å godkjenne utvinningstiltak.

USS vil derfor advare mot utvalgets forslag, og viser til at det vil kunne bidra til økt lokal motstand mot mineralprosjekter i fremtiden. Noe slikt vil være et skritt i helt feil retning.

5.3 Forslaget om at DMF skal kunne dispensere fra kommunale arealplaner

5.3.1 Innledning

Utvalget foreslår å gi DMF kompetanse til å fatte vedtak om dispensasjon fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse. Til tross for at utvalget ifølge mandatet ikke skulle foreslå endringer i annet regelverk, men kun «*om nødvendig peke på behov for endringer i annet lovverk*», foreslår utvalget en endring i plan og bygningsloven, jf. forslaget til ny § 19-4 første avsnitt, ny andre setning:

«Myndighet til å gi dispensasjon i saker som krever undersøkelsestillatelse etter mineralloven § 4-3, tilligger Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard».

---

⁵ Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 34, venstre spalte.

Forslaget til endringen i plan- og bygningsloven § 19-4 korresponderer med forslag til tredje ledd i § 4-4 i utvalgets forslag til ny minerallov:

«Direktoratet kan fastsette at den som får undersøkelsestillatelse, også skal ha rett til nødvendig motorferdsel i utmark etter lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag og få dispensasjon fra plan etter lov 27. juni nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling.»

Forslaget innebærer en spesialregulering for mineralområdet som vil være helt fremmed fra hva vi er kjent med fra noe annet område. Dersom forslaget blir vedtatt, vil det medføre en svekkelse av det kommunale selvstyret og dermed innebære et inngrep i ansvarsfordelingen mellom kommunale og nasjonale myndigheter i saker om arealutnyttelse.

5.3.2 Utvalgets begrunnelse

Minerallovutvalget begrunner forslaget med at det er nødvendig for *«å oppnå større verdiskaping fra mineralvirksomheten i Norge»*, ettersom *«antallet mineralprosjekter må øke»*. Ifølge utvalget vil et *«uklart og komplisert regelverk skape usikkerhet som kan forhindre ny undersøkelsesvirksomhet»*, og kravene i regelverket *«må være tydelige, slik at man unngår situasjoner der det blir satt i gang undersøkelsesvirksomhet uten nødvendige avklaringer etter plan- og bygningsloven eller annet regelverk»*.

Utvalget skriver videre at det har drøftet ulike modeller, *«og gjennom arbeidet [har] fått inntrykk av at det er lite bevissthet rundt at undersøkelser etter mineraler kan kreve dispensasjon fra planen fra kommunen»*. Ifølge utvalget *«virker [det] som mange slike saker ikke blir fulgt opp av kommunene»*. Det er utvalgets oppfatning at forslaget vil styrke hensynet til miljø og omgivelser ettersom en vil få en behandling der *«kommunen er involvert»*.

Ifølge utvalget har det ønsket *«å forenkle og samordne kravene etter mineralloven og plan- og bygningsloven på undersøkelsesstadiet, uten å svekke plan- og bygningsloven og kommunens myndighet vesentlig»*. Utvalget skriver videre at til tross for at kommunene *«som regel vil ha rettslig adgang til å gi dispensasjon for undersøkelsesaktivitet»* etter dagens regelverk, *«har man sett at politisk motstand mot mineralprosjekter i en del kommuner kan gjøre det krevende for kommunen å vurdere slike saker»*, noe som kan innebære at *«politiske hensyn kan føre til at det ikke blir gitt nødvendig tillatelse til undersøkelser»*.

5.3.3 USS støtter ikke forslaget

USS er sterkt imot forslaget. Å gi DMF som et statlig organ myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon fra kommunale arealplaner, er i strid med den vanlige organiseringen av forholdet mellom kommune og stat i arealsaker, og fremstår som en undergraving av det kommunale selvstyret i saker om arealdisponering. Dette gjelder særlig sett i sammenheng med utvalgets øvrige forslag om svekkelse av det kommunale selvstyret, gjennom forslaget om utvidet bruk av statlige arealplaner og forslaget om å gi DMF myndighet til å gi tillatelser etter motorferdselloven.

Arealforvaltning er i kjernen av det kommunale selvstyret. Derfor er kommunene gjort til den primære arealmyndighet etter plan- og bygningsloven; en modell som har røtter tilbake til den tidligste plan- og

bygningslovgivningen. Spørsmål om hvordan arealer skal forvaltes, reiser behov for å avveie en rekke hensyn. Grunnholdningen i det norske systemet er at det er kommunene som er nærmest til å foreta disse avveiningene. Dette gjelder etter vårt syn særlig på dispensasjonsstadiet, hvor det nettopp dreier seg om å vurdere om lokalt planverk skal fravikes.

USS bemerker at forslaget ikke bare innebærer at DMF gis kompetanse til å gi dispensasjon i slike saker, men også at *kommunene uttrykkelig fratras slik myndighet*, jf. forslaget til den nye ordlyden i pbl. § 19-4. Vi er ikke kjent med at det eksisterer noe annet område hvor kommunene både uttrykkelig er fratatt sin dispensasjonsmyndighet, og at andre myndigheter er gitt kompetanse til å treffe vedtak om dispensasjon. Forslaget innebærer dermed et prinsipielt brudd, og vil bidra til en uthuling av et system som i størst mulig grad bør være konsekvent.

Utvalget har i liten grad problematisert at dispensasjonsvurderingen skal foretas utfra lovens materielle vilkår, som i hovedsak fremgår av plan- og bygningsloven § 19-2. Det fremgår her at to vilkår må være oppfylt for at det skal kunne treffes vedtak om dispensasjon:

1. Hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser kan ikke bli vesentlig tilsidesatt.
2. Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene.

Vilkårene er kumulative, hvilket innebærer at begge må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne gis. Selv om vilkårene er oppfylt, har kommunen et kan-skjønn i vurderingen av om det skal gis dispensasjon eller ikke.

Utvalgets forslag innebærer for det første at vurderingen av de *materielle* vilkårene blir overført til et statlig organ. Disse er underlagt et rettsanvendelsesskjønn, og kan i tilfelle klage eller søksmål underlegges full prøving av klageorganet (Statsforvalteren) eller domstolene. I tillegg innebærer forslaget at det frie kan-skjønn skal utøves av DMF, dvs. spørsmålet om det er hensiktsmessig eller ønskelig å gi dispensasjon fra kommunens planer. DMF har ikke den lokalkunnskap som er nødvendig, og har ikke kjennskap til hva som har vært bakgrunnen for de avveiningene kommunenes planer bygger på. DMF har heller ikke den legitimitet som er nødvendig for å foreta disse avveiningene.

Utvalget skriver som begrunnelse for forslaget at det er nødvendig fordi «*politiske hensyn kan føre til at det ikke blir gitt nødvendig tillatelse til undersøkelser*» etter dagens ordning. Det er vår oppfatning at utvalget her synliggjør en grunnleggende misforståelse omkring hvorfor kommunene i utgangspunktet har denne myndigheten, og hva et demokrati innebærer. At politiske hensyn kan føre til at en dispensasjonssøknad avslås, er ikke bare et mulig utfall av en lokaldemokratisk prosess, men en avgjørende forutsetning for at det i det hele tatt skal være noe demokrati knyttet til spørsmålet om hvordan arealene i en kommune skal utnyttes. Det ligger i kjernen av dagens system at de lokale folkevalgte, etter at de er valgt av innbyggerne i kommunen, skal treffe de vedtak som de mener avveier de ulike hensynene best. Dersom oppfatningen i kommunen er at en viss type arealdisponering ikke er ønskelig, gir dagens ordning det nødvendige handlingsrom for at lokalpolitikere kan si nei. Det er ikke ukjent at saker om arealdisponering blir viktige i lokale valgkamper, og dermed blir kommunestyrevalgene innbyggernes anledning til å utøve sin rett til å påvirke hvordan lokalsamfunnet

skal utvikle seg. USS kan ikke se at dette på noen måte representerer et argument *mot* å videreføre dagens ordning.

Videre vil USS understreke at utvalget synes å overdrive kommunenes inkompetanse og eventuelle mangel på kapasitet til å behandle slike saker. I de tilfeller en sak om mineralutvinning er ukjent for en kommune, avstedkommer selve dispensasjonsvurderingen helt alminnelige planfaglige- og arealpolitiske vurderinger hvor vilkårene og hensynene er de samme som i alle andre dispensasjonssaker kommunene behandler. Om det er nødvendig å styrke kommunenes kapasitet i forbindelse med en slik sak, bør det isteden løses gjennom å gi kommunene rett til kostnadsdekning for utgifter til eventuell nødvendig faglig og juridisk bistand, jf. pkt. 10 nedenfor.

Vi kan ikke se at utvalgets forslag innebærer et klarere regelverk. Tvert imot vil forslaget innebære en *fragmentering av plan- og bygningslovgivningen på ett enkelt område*. USS er bekymret for hvilken presedens dette kan skape for uthuling av det kommunale selvstyret.

Forslaget synes lite gjennomtenkt og utredet når det gjelder den praktiske gjennomføringen. Utvalget skriver at kommunene skal involveres og høres, men i forslagene til lovtekst fremkommer det ikke at kommunene skal ha noen rolle i DMFs dispensasjonssaksbehandling. Det er heller ikke foreslått noen regulering som innebærer at kommunene skal uttale seg til saken. Utvalget skriver riktignok i utredningen at «*regelen i § 19-1 siste setning om at regionale og statlige myndigheter skal få uttale seg før dispensasjonsvedtaket, må gjelde tilsvarende for kommunen*». Vi kan imidlertid ikke se at dette er riktig. Henvisningen til statlige og regionale myndigheter i § 19-1 omfatter etter sin ordlyd ikke kommunene, som verken er en statlig eller regional myndighet, verken i plan- og bygningslovens eller noen annen forstand. Dersom utvalget har ment at bestemmelsen skal komme tilsvarende til anvendelse for kommunene, må det samtidig foreslås at det må fremgå uttrykkelig av lovteksten.

Videre vil klagebehandlingen avvike vesentlig fra den alminnelige ordningen for dispensasjonssaker, ettersom myndigheten etter utvalgets forslag skal ligge til NFD, og ikke til Statsforvalteren. Dette forslaget er heller ikke hensyntatt i forslaget til lovtekst, hvilket vi antar vil kunne skape visse problemer i den praktiske gjennomføringen. Dersom et fagdepartement skal være klageinstans i stedet for Statsforvalteren, vil konsekvensen være at hensynet til helhetlig og objektiv saksbehandling blir svekket; tilsvarende som dersom kommunen fratras myndigheten til å behandle saken i første instans.

Utvalget gjengir enkelte andre modeller for å samordne saker om undersøkelsestillatelse med plan- og bygningslovgivningen, herunder å gi kommunene plikt til å vurdere om undersøkelsen vil kreve planavklaring, å unnta undersøkelser etter mineralloven fra plan- og bygningslovgivningen generelt, eller å innta slike undersøkelser som et underformål til LNFR-formålet. Disse alternativene er forkastet av utvalget, tilsynelatende *fordi de etterlater et rom for kommunalt selvstyre*. USS støtter heller ikke disse alternativene, men oppfatter at utvalgets begrunnelse for ikke å gå videre med dem synliggjør utvalgets syn på kommunenes rolle i slike saker. At utvalget ønsker å unngå at det gis rom for kommunalt selvstyre er klargjørende for det alternativet utvalget har landet på.

Etter USS' syn er det ingen grunn til å gjøre endringer i dagens ordning og ansvarsdeling. Vurderingen av behov for dispensasjon for undersøkelser etter mineralloven bør være underlagt de samme kriterier som alle andre dispensasjonsvurderinger, og bør foretas av kommunene i første instans med

Statsforvalteren som klageinstans. For å sikre en effektiv saksbehandling er det vesentlig at tiltakshaver tar kontakt med kommunene på et tidligst mulig stadium i saken.

5.4 Forslaget om rekkefølgebestemmelse

5.4.1 Innledning

Minerallovutvalget foreslår i utkastet til ny lov § 6-3, om tildeling av driftstillatelse, i fjerde ledd, å oppstille et rekkefølgekrav:

«Før det kan fattes vedtak om driftstillatelse, skal utvinningsområdet være avklart i vedtak etter lov 27 juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling».

Bestemmelsen vil innebære at det ikke kan gis driftstillatelse før mineralvirksomheten er sikret nødvendig planhjemmel etter plan- og bygningsloven. Ettersom utvinning av mineraler er å anse som et tiltak etter plan- og bygningsloven, jf. § 1-6, jf. § 20-1 første ledd, særlig bokstav k («vesentlige terrenginngrep»), kan det heller ikke etter gjeldende rett gis tillatelse til tiltak som er i strid med arealformålet i kommune- eller reguleringsplan. I så fall er det nødvendig med dispensasjon etter kapittel 19, eventuelt statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6-4. Forslaget om rekkefølgebestemmelse innebærer imidlertid en ny rettsstilling, ettersom det etter gjeldende rett ikke er noen samordning mellom tiltakets planstatus og mineralmyndighetens kompetanse. Etter dagens lovgivning er det i gjeldende minerallov § 5 kun vist til at tillatelser etter mineralloven ikke erstatter andre nødvendige tillatelser, som for eksempel etter plan- og bygningsloven.

Utvalgets forslag viderefører initiativet som ble fremmet av NFD i Prop. 124 L (2020–2021), hvor følgende bestemmelse var foreslått som nytt andre ledd, sjette punktum i § 43 i gjeldende minerallov:

«Før søknaden om driftskonsesjon tas opp til behandling, skal driftsområdet være avklart i vedtak etter plan- og bygningsloven.»

Næringskomiteén på Stortinget støttet forslaget i Innst. 611 L (2020–2021), avgitt 27. mai 2021. Imidlertid kom Stortingets flertall under plenumsbehandlingen til at rekkefølgebestemmelsen burde vurderes av minerallovutvalget før den eventuelt ble gjort til lov, og traff derfor først henstillingsvedtak til Regjeringen om å oversende forslaget til minerallovutvalget, for deretter å stemme ned selve lovendringsforslaget på dette punkt.

5.4.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalgets forslag avviker fra NFDs forslag i Prop. 124 L (2020–2021) når det gjelder på hvilket *tidspunkt* planavklaringen må ha skjedd: Mens NFDs opprinnelige forslag innebar at avklaringen måtte være skjedd før DMF tok *søknad* om driftskonsesjon til behandling, innebærer utvalgets forslag at avklaringen må skje før *det gis* driftstillatelse. Med utvalgets forslag kan altså DMF ta en søknad om driftstillatelse til behandling uten at planavklaring foreligger, slik at det parallelt med DMFs arbeid kan jobbes med å avklare planforholdene.

5.4.3 USS støtter utvalgets forslag

USS merker seg utvalgets begrunnelse for sitt forslag, og ser at det kan være urimelig å etablere en ordning som uttrykkelig forhindrer at DMF starter sin saksbehandling før planavklaring foreligger. USS er enig med utvalget i at de fleste tiltakshavere normalt vil ønske å ha en ferdig vedtatt reguleringsplan før det søkes om driftskonsesjon, og at det således er av mindre betydning hvilken løsning som velges. Det vil uansett være tiltakshaver som har risikoen for at kommunen gjennom sitt planarbeid skulle lande på en løsning som avviker fra de forutsetninger som ligger til grunn for driftstillatelsessøknaden som er til behandling i DMF.

USS mener det bør innføres en rekkefølgebestemmelse og støtter det justerte forslaget fra utvalget.

6 FORSLAGET OM SAMORDNING MED MOTORFERDSELLOVEN

6.1 Innledning

Utvalget foreslår å gi DMF kompetanse til å tillate motorferdsel i utmark til undersøkelse av mineralske ressurser. Utvalget viser til at det vil være hensiktsmessig å innføre en ny bestemmelse i motorferdselsforskriften som gir direktoratet denne kompetansen, men har i tillegg foreslått (som nevnt ovenfor) en egen bestemmelse som § 4-4 tredje ledd i den nye loven med slik ordlyd:

«Direktoratet kan fastsette at den som får undersøkelsestillatelse, også skal ha rett til nødvendig motorferdsel i utmark etter lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag og få dispensasjon fra plan etter lov 27. juni nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling § 19-2.»

Forslaget vil innebære et avvik fra gjeldende ordning, hvor hovedregelen er at det er *kommunen* som etter søknad kan gi tillatelse til slik motorferdsel:

- Kommunen har etter motorferdselloven § 6 myndighet til å gi slik tillatelse dersom «*særlige grunner foreligger*».
- I tillegg har kommunen myndighet til å gi tillatelse til motorferdsel i utmark etter motorferdselsforskriften § 5 a, til transport av materiell og utstyr i forbindelse med utmarksnæring – hvilket omfatter leting og undersøkelse etter mineralske ressurser. Slik tillatelse kan bare gis til søkere som er registrert i enhetsregisteret, og kan kun forlenges dersom virksomheten er momspliktig. Motorferdselen må foregå langs traktorvei dersom den skjer på barmark (med unntak for Finnmark).
- Dersom det ikke er mulig å komme til området via traktorvei, kan kommunen etter forskriften § 6 gi tillatelse til ferdsel på annen, men terskelen etter § 6 er høyere.

6.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget begrunner forslaget med at dagens ordning er lite tilpasset «*det behovet hensynet til mineralvirksomhet reiser*». Utvalget viser til at det er uheldig at tiltakshaveren «*er nødt til å søke om tillatelse fra kommunen til motorferdsel i tillegg til dispensasjon fra planen der det er nødvendig, og undersøkelsestillatelse fra DMF*».

Utvalget viser i tillegg til at dagens ordning er problematisk fordi begrensningen på to år er for snever, og at mulighetene for forlengelse er for små og med for strenge vilkår, jf. ovenfor. Videre viser utvalget til at dagens ordning gir for dårlige muligheter ettersom det i utgangspunktet kun kan gis tillatelse til transport på traktorvei på barmark.

Utvalget begrunner altså forslaget *både* med at det er vanskelig for å søkere å forholde seg til både kommunen og DMF, og med at dagens materielle regler er for snevre for å favne mineralvirksomhetens behov.

6.3 USS støtter ikke forslaget

USS er kritisk til forslaget. På samme måte som når det gjelder forslagene om å gi DMF myndighet til å dispensere fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse og den lavere terskelen for bruk av statlig arealplan, innebærer forslaget et inngrep i det kommunale selvstyret. Dette vil kunne øke den lokale motstanden mot mineralutvinningsprosjekter, og vil kunne medføre en svekkelse av hensynet til andre forhold enn mineralvirksomheten.

USS kan ikke se at det er noen viktig innvending mot å videreføre dagens ordning at det må søkes om tillatelse til motorferdsel i utmark i tillegg til undersøkelsestillatelse. Det er en styrke ved dagens ordning at forskjellige myndighetsorganer har ansvar for å avveie forskjellige tiltak etter lovbestemmelser som har til formål å sikre ulike interesser. Dersom DMF får kompetanse til å gi tillatelse til motorferdsel i utmark som en del av undersøkelsestillatelsen, frykter USS at motorferdselstillatelsen blir en formaløvelse uten reelt innhold – med negative konsekvenser for natur, miljø og andre lokale hensyn. USS kan ikke se at DMF har den lokalkunnskap som er nødvendig for å foreta disse avveiningene på en tilfredsstillende måte. Forslaget føyer seg således inn i en gjennomgående trend i utvalgets forslag som innebærer en svekkelse av det kommunale selvstyret med tilhørende fragmentering av regelverket og særbehandling av mineralnæringen. Dette er svært uheldig.

Dersom det er behov for endringer i gjeldende regelverk for å gjøre det bedre tilpasset mineralnæringens behov, ser USS det som mer hensiktsmessig å forfølge et av de andre alternativene som utvalget har vurdert: det kan i stedet skje en endring i motorferdselsforskriften § 5 a slik at den blir bedre tilpasset mineralvirksomheten, for eksempel gjennom å fjerne tidsbegrensningen og ikke oppstille noe vilkår om momsplikt i tillegg til en fjerning av kravet om transport på traktorvei. USS støtter imidlertid ikke at kommunens frie skjønn bør fjernes. Det er avgjørende at arealbruk er underlagt et reelt kommunalt selvstyre, og da må kommunen ha anledning til å si nei dersom den mener det representerer den beste avveiningen av ulike hensyn.

7 SAMISKE RETTIGHETER

Utvalget har i § 2-8 foreslått å lovfeste i ny minerallov at det ikke kan gis tillatelse til aktivitet eller tiltak som vil føre til «*vesentlige negative virkninger*» for naturgrunnet for samisk kulturutøvelse. Utvalget viser til at dette er normen for hva som ville innebære en krenkelse av SP artikkel 27, som ble uttrykt av Høyesterett i HR-2021-1975-S (Fosen-dommen). Bestemmelsen innebærer dermed etter utvalgets syn ikke noen ny norm eller regel, ettersom dette allerede gjelder etter menneskerettsloven og SP artikkel 27, slik Høyesterett har tolket denne.

I Fosen-dommen er det lagt til grunn at grensen - «*vesentlige negative virkninger*» - vil være brutt dersom reineierne blir fratatt muligheten til å drive «*med noe som naturlig kan karakteriseres som næringsvirksomhet*», og at inngrepet det er snakk om, må ses i sammenheng med andre gjennomførte eller planlagte inngrep i området. Dette er nå foreslått presisert i lovteksten.

USS støtter lovforslaget, ettersom denne normen allerede følger av Høyesteretts dom. USS er også enig med utvalget i at det bør gjelde felles regler i alle de tradisjonelle samiske områdene, og at det både på grunnlag av Norges internasjonale forpliktelser og nasjonal rett er nødvendig å oppheve det tidligere skillet mellom reguleringen i Finnmark og reguleringen i resten av det samiske området.

Lovforslagets § 2-8 første ledd første avsnitt regulerer når det kreves konsultasjon, og hvordan den skal gjennomføres i mineralsaker. USS støtter forslaget, som er i samsvar med de generelle kravene til konsultasjon i tradisjonelle samiske områder, inntatt i sameloven kapittel 4. I forarbeidene til konsultasjonsreglene i sameloven er det lagt til grunn at dagens minerallov ikke tilfredsstiller folkerettens krav om konsultasjon, se Prop. 86 L (2020–2021), side 79, der det også går frem at det bør fastsettes egne regler om konsultasjon i sektorlovgivningen.

8 FORSLAGET OM ØKONOMISK SIKKERHETSSTILLELSE, OPPRYDDING OG ISTANDSETTING

USS støtter utvalgets forslag om at plikten og ansvaret til opprydding og istandsettelse etter mineralvirksomhet presiseres, jf. lovforslaget § 2-5, og at det fastsettes et absolutt krav til å stille sikkerhet for dekning av kostander ved sikring, opprydding og istandsetting (§ 2-6). USS støtter også forslaget om at det skal gjennomføres avslutningskontroll når driften opphører etter ny § 6-10, for å kontrollere at driften er avsluttet i samsvar med driftsplanen, og at arbeidene for å sikre og tilbakeføre området har skjedd som fastsatt.

USS reiser imidlertid spørsmål ved hvorfor sikringsplikten i § 2-4 første ledd, om at tiltakshaver skal «*iverksette og vedlikeholde sikringstiltak slik at mineralvirksomhet ikke medfører fare for skade på mennesker, dyr og eiendom*», begrenses til «*fare skapt gjennom egen virksomhet*» (understreket her) ved opphør av mineralvirksomheten, jf. lovforslaget § 2-4 tredje ledd.

Lovforslaget må etter USS' syn ses i sammenheng med hvem som anses å være «den ansvarlige» etter forurensningsloven § 7 andre ledd, jf. §§ 74 og 76. I Høyesteretts dom HR-2012-1254-A slo Høyesterett fast at grunneieren av en fast eiendom også kan ha «*noe som kan medføre fare for forurensning*» når eiendommen allerede var forurenset da han eller hun ervervet den. Høyesterett viste til at en «*måte å se det på, er at så lenge forurensningstilstanden opprettholdes, foreligger en vedvarende fare for forurensning*», og at det ofte også vil være slik «*at det er fare for ytterligere forurensning*».

Når tiltakshaveren har hatt den økonomiske fordelene ved å benytte eiendommen til mineralutvinning, og det vil være av stor miljømessig betydning å få sikret slike forhold, er det etter USS syn rimelig og i samsvar med alminnelige prinsipper at tiltakshaveren også er den ansvarlige for gammel forurensning. For myndighetene vil det som ved annen gammel forurensning kunne være en umulig oppgave å måtte lete seg fram til den som opprinnelig forårsaket forurensningen. Fritak for varig sikring mot fare som har oppstått fra tidligere aktiviteter innenfor området hvor tiltakshaver har foretatt utvinning eller har hatt driftstillatelse, bør derfor bare komme på tale der det vil bli helt urimelig tyngende å foreta slik sikring.

9 BEHOV FOR Å BEDRE INVOLVERING AV KOMMUNEN GENERELT, OG SPESIELT PÅ LETESTADIET

9.1 Innledning

USS har både i sine skriftlige og muntlige innspill til minerallovutvalget fremhevet behovet for sterkere involvering av kommunen på alle stadiene i en mineralutvinningsprosess. Fra våre medlemskommuner har det særlig vært pekt på at kommunene bør gis informasjon om at det er igangsatt leting etter mineraler i sin kommune. Kommunene er det myndighetsorganet som er nærmest og mest tilgjengelig for innbyggerne, og opplever det som lite tilfredsstillende at det foregår en fysisk form for planlegging av store arealinngrep uten at kommunen er informert og kan svare sine innbyggere som har spørsmål om hva som foregår.

9.2 Utvalgets forslag og begrunnelse

Minerallovutvalget foreslår å videreføre dagens ordning med informasjon kun til grunneier, ikke kommunen. Av betydning for grunneier foreslår utvalget at målinger utført fra luften tydeligere blir definert som leting. Utvalget avviser en varslingsplikt hvor kommunene bør informeres og konsulteres før letevirsomhet igangsettes, som USS har tatt til orde for, med at det kan skape en «flaggingsproblematikk» som er uheldig av konkurransehensyn.

Utvalget foreslår i stedet en ny bestemmelse om informasjonsplikt og dialog overfor grunneiere, naboer og bruksrettshavere i utkastet til § 2-3:

«Tiltakshaver skal invitere til dialog og informere grunneier, naboer og berørte bruksrettshavere om pågående og planlagt mineralaktivitet på egnet måte tilpasset aktivitetens art, omfang og påvirkning på omgivelsene.

For større mineraluttak og for undersøkelsesarbeid av større omgang eller i områder med vesentlige motstridende hensyn skal det gjennomføres årlige møter».

9.3 USS ber departementet inkludere kommunene i kretsen av de som skal inviteres til dialog og informasjon

USS kan ikke se at det å informere kommunene innebærer en større flaggingsproblematikk enn utvalgets forslag om en lovfestet informasjonsplikt til den relativt vide kretsen av personer som utvalget ramser opp, så som bruksrettshavere. USS mener det er sterkt beklagelig at bestemmelsen ikke omfatter kommunen. Med sitt forslag viser utvalget liten forståelse for den rollen kommunen har i sitt lokalmiljø. Det vil ikke alltid være klart for tiltakshaver hvem som er bruksrettshavere i et område, og da må kommunen kunne svare. USS vil derfor oppfordre departementet om å innta den berørte kommune i oppregningen av interessentene som skal delta i dialog og informasjonsutveksling. Dette vil sikre bedre lokal forankring av mineralutvinningsprosjektene, en mer effektiv saksbehandling og vil også hensynta USS' forslag om bedre involvering av kommunen på letestadiet.

10 BEHOV FOR EN BESTEMMELSE SOM SIKRER KOMMUNENE KOSTNADSDEKNING

10.1 Innledning

I forbindelse med utvalgets møter ble USS bedt om å kommentere om kommunene ville ha tilstrekkelig kompetanse til å håndtere større saker om mineralutvinning.

USS besvarte dette med å påpeke at det langt ifra er slik at mindre kommuner i alminnelighet ikke har kapasitet eller kompetanse til å ivareta sine planoppgaver, heller ikke i forbindelse med større utbygginger. USS' og medlemskommunenes uttalte erfaring er at kommuner i alle kategorier kan ha svært gode forutsetninger for å håndtere slike saker. Det må videre skilles mellom kommuner som har vært vertskap for mineralutnytting over flere år og som har opparbeidet seg svært god kunnskap om prosessene, og kommuner som står foran en prosess som de ikke tidligere har erfaring med.

Videre viste USS til erfaringene fra vannkraftsaker og foreslo for utvalget at det innføres en bestemmelse etter inspirasjon fra vannkraftutbyggingene, hvor kommunene gis rett til å få dekket kostnader til sakkyndig bistand og saksbehandlingen av større mineralprosjekter. For vannkraftprosjekter er en slik bestemmelse lovfestet i vassdragsreguleringsloven § 13. Formålet med en slik bestemmelse er å sikre ikke bare kompetanse, men også en nødvendig uavhengig prosess, samt at saksbehandling av mineraltiltak i kommunene skjer raskt og effektivt.

10.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget har – i strid med kommunenes anbefalinger – konkludert med at deler av kommunenes planmyndighet overføres til DMF, se ovenfor. Utvalget har trolig av denne grunn heller ikke vurdert om det bør innføres en bestemmelse om kostnadsdekning for kommunene, slik man har for vannkraftprosjekter.

10.3 Kommunene ber departementet innføre en bestemmelse om kostnadsdekning til kommunene

USS tar avstand fra utvalgets generelle bemerkninger om kommunenes forutsetninger for å behandle mineralsaker, jf. ovenfor.

USS vil be om at det innføres en bestemmelse om kostnadsdekning slik vi har i vannkraftsaker. Kommunene har som kjent krav på å få dekket sine kostnader ved reguleringer og byggesaksbehandling i alle saker gjennom gebyrer. Også søknader om store mineraltiltak vil påføre kommunene arbeid og kostnader, og det er da rimelig at kommunene får dekket disse kostnadene, selv om det er direktoratet som er konsesjonsmyndighet.

En bestemmelse om kostnadsdekning som i vannkraftsaker vil være viktig da det kan være stor forskjell i kommunenes forutsetninger for å håndtere krevende plansaker, for eksempel der det er tale om et nytt stort mineralutvinningstiltak, og hvor kommunen ikke har erfaringsgrunnlag fra tidligere tilsvarende saker. En kommuneadministrasjon som er bemannet med utgangspunkt i et mindre antall planer og byggesøknader fra privatpersoner, kan oppleve det som krevende å få en stor mineralutvinningssak på bordet.

Ved å innføre en ordning som sikrer at kommunene får dekket sine kostnader til faglig og juridisk bistand som påløper i forbindelse med behandlingen av en mineralutvinningssak, vil kommunenes posisjon styrkes noe som sikrer legitimitet. Dette vil også være til en stor fordel for tiltakshaver. En ordning med kostnadsdekning for kommunene vil være en langt bedre løsning for å avbøte eventuelle ulemper med dagens ordning enn å frata kommunene deres myndighet i slike saker, slik utvalget har foreslått.

Som nevnt kan vassdragsreguleringsloven § 13 tjene som eksempel for en ny og liknende bestemmelse i mineralloven. Vassdragsreguleringsloven § 13 lyder slik i første ledd:

«§ 13. Utgifter til nødvendig bistand

Søkeren skal i rimelig utstrekning erstatte utgifter som grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interesserte har hatt til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp, og som er påløpt etter at en søknad er sendt eller melding er lagt ut til offentlig ettersyn etter plan- og bygningsloven § 14-2. For revisjonssaker gjelder dekning fra tidspunktet revisjon ble vedtatt åpnet. Avgjørelsen treffes av departementet. Departementet kan i spesielle tilfeller gi forhåndstilsagn om dekning av utgifter inntil et bestemt beløp.»

Bestemmelsen må tilpasses hva som gjelder for mineraltiltak, men poenget må være å sikre at kommunens faktiske kompetanse og kapasitet til å gjennomføre en grundig og effektiv saksbehandling i saker om regulering/utbygging av vassdrag er til stede. Konsekvensen av bestemmelsen bør være at kommunen kan innhente nødvendig uavhengig sakkyndige bistand til å behandle saken, uten at det blir nødvendig å overføre saken til statlige myndigheter – eller oppbemanne administrasjonen eller nedprioritere andre oppgaver eller kommunalområder for å håndtere en sak som har preg av å være et engangstilfelle. USS' erfaring er at bestemmelsen er godt innarbeidet i kraftsektoren, og oppleves som rimelig av partene.

Vassdragsreguleringsaker og mineralutvinningssaker har mange likhetstrekk. Det dreier seg om omfattende naturinngrep for å utnytte en naturressurs, der kommunene har ansvar etter plan- og bygningsloven og der det er nødvendig med konsekvensutredninger, demokratisk medvirkning, lokalkunnskap for å identifisere aktuelle begrensende og kompenserende tiltak osv. Selv om plan- og bygningsloven er satt til side i vannkraftsaker, må tiltakshavere likevel forholde seg både til konsesjonsmyndighetene og til planmyndighetene. Kommunenes rolle er ansett som så sentral at man har lovbestemt rett til kostnadsdekning. Hensynet til en effektiv saksbehandling i mineralsaker tilsier at det bør innføres en lignende lovbestemt rett til kostnadsdekning til kommunene i disse sakene.

I alle tilfelle vil en bestemmelse i mineralloven etter modell fra vassdragsreguleringsloven § 13 eliminere innvendingen mot å la kommunene beholde sine oppgaver etter plan- og bygningsloven. Bestemmelsen vil gi en sikkerhet for at kommunen har kapasitet og kompetanse, den vil sikre uavhengig sakkyndig bistand og vil føre til bedre saksbehandling og rettssikkerhet for alle berørte interesser.

USS håper departementet føler opp forslaget i sitt videre arbeid.

11 BEHOV FOR ET BESKATNINGSREGIME SOM SIKRER KOMMUNENE AT EN ANDEL AV VERDIEN FRA MINERALVIRKSOMHET BLIR LIGGENDE IGJEN LOKALT

Kommunene får i dag ingen direkte inntekter i form av skatter eller avgifter fra mineralvirksomhet i kommunen utover eventuelt en beskjedne eiendomsskatt. Selskapsskatten går til staten.

USS mener det bør innføres et skatte og avgiftsregime som sikrer lokalsamfunnet en inntekt fra mineralvirksomhet. Dette vil gi incentiv til at kommunene tilrettelegger for mineralvirksomhet i sitt planverk og er aktive for å tiltrekke seg potensielle aktører. I tillegg vil det være rimelig sammenliknet med de ordninger med lokale inntekter som eksisterer på andre former for naturressursutnyttelse som vannkraft, vindkraft og havbruk.

Den gjeldende mineralloven ble evaluert av evalueringsutvalget oppnevnt av NFD i 2018.⁶ Evalueringsutvalget anbefalte endringer i mineralloven på flere områder, herunder at muligheten for bruk av avgifter som styringsmiddel for å dempe avtrykket fra mineralnæringen på natur, miljø og omgivelser, ble utredet nærmere. Det ble også reist spørsmål om det bør å innføres en grunnrenteskatt og naturressursavgift på næringen.

Evalueringsutvalget pekte på at den historiske utviklingen innenfor bergverksindustrien har ført til at reguleringen av tilgangen til mineralressurser skiller seg klart fra reguleringen av tilgangen til andre naturressurser som vannkraft, petroleum, havenergiressurser og utkastet til ny lov om havmineraler. Det heter blant annet i rapporten at:

«Dette kan det være gode grunner til, men utvalget finner grunn til å sammenligne rettsregimet for mineralnæringen med regimet i andre ressursbaserte næringer for å se om det er elementer som ville passe også for mineralressurser på land.»

At kommuner som stiller sine naturressurser til disposisjon bør ha krav på en andel av verdiskapingen som skjer på grunnlag av disse ressursene, er påpekt av flere offentlige utvalg i den senere tid. Senest i NOU 2020:12, *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn*, uttalte Distriktnæringsutvalget at kommunene bør få beholde mer av de verdiene som skapes lokalt, spesielt knyttet til naturressurser. Se særlig kap. 9.12 der det blant annet heter:

«Det kan argumenteres for at dersom kommunene får beholde en større andel av verdiskapingen som skjer lokalt, vil dette gi insentiver for å legge til rette for næringsutvikling. Dette vil igjen kunne være positivt for verdiskapingen og sysselsettingen i kommunen.»

Som nevnt er slike lokale inntekter uttrykkelig utelatt fra minerallovutvalgets mandat. USS mener at utvalget likevel, basert på uttalelsene i Evalueringsutvalgets rapport, burde påpekt at slike lokale inntekter vil kunne bidra til å oppnå bedre forankring av mineralvirksomhet i lokalsamfunnene.

Mineralressurser er høyt verdsatt i et marked og danner grunnlag for fortjeneste. Men utnyttelse av ressursene vil med nødvendighet krever bruk av lokal natur og har lokale miljøulemp. Gruvedrift

---

⁶ Rapport «Evaluering av mineralloven – Innstilling fra et utvalg oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet» fra evalueringsutvalget til Nærings- og fiskeridepartementet i desember 2018.

legger beslag på areal og står i konkurranse med bruk av arealer til friluftsområder, og det kan påvirke fiske, vannressurser etc. Det er foreliggende særlige grunner til å pålegge mineralutnyttelse en særskilt avgift/skatt til de berørte lokalsamfunn.

At eiendom og immobile objekter kan gi grunnlag for særskilte skatter og avgifter er påpekt i en rekke utvalgsinnstillinger⁷, både som et virkemiddel for å redusere omfang og utbredelse av fremtidige naturinngrep, for å synliggjøre at naturen har en verdi, og som betaling for bruk av fellesskapets ressurser.

Selv om utvalget ikke ble gitt i mandat å foreslå innført et nytt skatteregime for mineralnæringen, mener USS at departementet i sitt lovforslag tar dette med. USS viser her til at det i Hurdalsplattformen uttrykkelig fremgår at:

«Regjeringen vil:

- *Vurdere hvordan staten kan sikre at en større del av verdiskapingen i mineralnæringen blir igjen lokalt og nasjonalt.»*

USS mener at et løft for mineralnæringen bare vil lykkes ved lokal aksept og medvirkning. Da bør også prinsippet om at kommunene må ha krav på en andel av verdiskapingen vedtas samtidig med ny minerallov.

USS foreslår at det vurderes innført en mineralavgift som lovfestes i mineralloven, slik man har på vannkraft, som underlegges en indeksjustering. Avgiften må naturligvis tilpasses ulike mineraler. Videre foreslås det en kommunal mineralskatt (naturressursskatt) og en grunnrenteskatt hvor deler av grunnrenteskatteinntektene deles med kommunene. En slik løsning vil være i tråd med den som er foreslått for vindkraft og for havbruk.

Etter USS syn bør en grunnrenteskatt innføres så snart som mulig før grunnrenten blir for stor. En riktig utformet grunnrenteskatt vil ikke påvirke investeringene ettersom det kun er en eventuell «superprofitt» som blir gjenstand for beskatning når denne oppstår. Erfaring fra tilsvarende problemstillinger og andre jurisdiksjoner tilsier at internasjonale låneavtaler vil kunne gjøre det vanskeligere å innføre grunnrenteskatt i ettertid.

12 BEHOV FOR EIERSKAPREGLER OG EN VURDERING OM KONSESJONENE BØR GJØRES TIDSBEGRENSET

Minerallovutvalget har ikke vurdert eller foreslått regler for eierskap i mineralsektoren.

USS mener det er nødvendig at det vurderes innført regler som gjør at vi kan ha kontroll på hvem som eier naturressursene i Norge. Mineralnæringen skiller seg fra annen industri ved at mineralutvinning er arealkrevende. Videre er det sentralt å ha kontroll på at man ikke bidrar til eierstrukturer som innebærer at noen får monopol på visse typer mineraler. Endelig er mineraler – på samme måte som

---

⁷ Herunder NOU 2013: 10 *Verdier av økosystemtjenester*, NOU 2014:13 *Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi*, NOU 2015: 15 *Sett pris på miljøet*, NOU 2020: 12 *Distriktsnæringsutvalget*.

energi, viktig i sikkerhetspolitisk sammenheng. USS mener derfor at det er avgjørende at man gjennom lovverket sikrer at vi har en kontroll på hvem som eier – og gjerne også hvem som kan få delta på eiersiden i mineralnæringen.

Om aktualiteten av spørsmålet viser USS til at det i en artikkel i DN i 2014 ble reist spørsmål om hvem som var hovedaksjonær i selskapet bak Sydvaranger gruver. Tilsvarende gjelder for mineraluttak andre steder. I «Utsyn» som utgis av forum for utenriks og sikkerhet ble det i en artikkel 22. februar 2022 reist spørsmål om hva som skjer hvis Kina blokkerer tilgangen på sjeldne jordarter som er svært sentralt for at vi skal nå det grønne skiftet.

I Hurdalsplattformen under Mineraler står det at:

Regjeringen vil:

(...)

- *Legge til rette for bedre tilgang på langsiktig kapital der dette kan utløse lønnsomme prosjekter.*
- *Øke kartleggingen av mineralressurser både på land og på sokkelen, med særlig vekt på mineralområder som kan spille en stor rolle i det grønne skiftet, for eksempel sjeldne jordarter.*

USS viser i denne sammenheng også til Hurdalsplattformen side 12 hvor det under Næring står at det «Innen enkelte områder er det avgjørende at fellesskapet bruker statlig eierskap for å sikre nasjonal kontroll. Dette gjelder spesielt våre energi- og naturressurser». I Arbeiderpartiets program for stortingsvalget 2021–2025 fremgår tilsvarende på side 26 at man vil: «Vurdere etablering av hel- eller deleid statlig mineralselskap som kan bidra til langsiktig og bærekraftig utvikling av næringen».

USS mener at arbeidet med ny minerallov er en god anledning til at spørsmålet om eierskap og regler om kontroll av eierskap underlegges en bredere vurdering enn hva som er lagt til grunn fra Minerallovutvalgets side.

I tillegg til eller som et alternativ til eierskapsregler bør det vurderes om det bør innføres tidsbegrensede konsesjoner. Tidsbegrensede konsesjoner vil ikke på samme måte som eierskap sikre full kontroll over ressursene, men det kan settes vilkår for konsesjon som gir myndighetene en bedre kontroll enn i dag. Tidsbegrensede konsesjoner vil videre sikre at storsamfunnet får anledning til å vurdere hva som er hensiktsmessig videre disponering av naturressursen. Som et eksempel kan det vises til vindkraftsektoren, hvor NVE tildeler konsesjoner med 25–30 års varighet. Ved konsesjonstidens utløp er det nødvendig med ny konsesjon; hvis ikke må driften avvikles og arealene tilbakeføres.

13 AVSLUTNING

USS slutter seg til mange av utvalgets forslag. Selv om utvalgets forslag til ny lov på de fleste områder fremstår som grundig og hensiktsmessig, mener USS at utvalget trår feil når det foreslår å innskrenke kommunenes planmyndighet på flere punkter, og dermed også det lokale selvstyret. USS er også skuffet over at utvalget i liten grad har hensyntatt våre forslag til forbedringer av dagens lov, forslag som er basert på erfaringer fra annen naturressursutnyttelse det er naturlig å sammenligne seg med,

og erfaringer kommuner gjør seg i møter med mineralnæringen og statlige myndigheter i det praktiske liv.

Det er vesentlig for det grønne skiftet at det blir et taktskifte i mineralutvinningen i Norge i årene fremover, og for å få dette til er det avgjørende at lokalsamfunnene som blir berørt tas mer på alvor, at kommunenes posisjon heller styrkes enn svekkes, og at kommunene som vertskap for mineralutvinning og representanter for lokalbefolkningen får mer igjen fra den verdiskapingen næringen gir opphav til.

Kommunene ønsker å bli møtt som medspillere ikke som motparter, og bidrar gjerne i det videre arbeidet både med mineralstrategi og ny lov. Om ønskelig, stiller USS seg til disposisjon for nærmere kontakt om hvordan våre innspill kan hensyntas.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenes Sammenslutning

Hanne Alstrup Velure
Leder

Beiarn kommune

Beiarn Kommune		
Fr:	Saker	Hers og Ar
Sendt:	1/729	4 4640/22
Til:		
Kopi:	15 OKT 2022	
Emne:	040	
Ark.kode S		
Avdeling	Saksbeh	OPN
Kassasjon	Gradning	

Ole Petter Nybakk
fredag 14. oktober 2022 11:50
Andre Kristoffersen; Beiarn kommune
Yvonne Bell; Lisbeth Movik; Frank R. Movik; Geir Arne Solbakk; Kari-Marie Sandvik Stenmark
Internkontroll - til egen sak og ref kst/fsk/DRU og PLR. Det er også ønskelig at kommunalledere tar dette med i internmøter i sin del av organisasjonen.

INTERNKONTROLL

Rådmannen vil med dette orientere om at organisasjonen har startet et program for en forbedring av internkontrollen i hele organisasjonen. Kravene til internkontroll er hjemlet i kommunelovens kapittel 25 og er en del av rådmannens ansvar. Ansvar og hensikten kan enkeltst forklares med at kommunene skal ha et system for å sikre at alle lov og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisert og tilpasset den enkelte kommunes størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Rådmannen skal minimum en gang i året rapportere til kommunestyret om hvordan ansvaret faktisk følges opp og de lokale forholdene vurderes å være. Dette har vi i Beiarn gjort gjennom eget avsnitt i årsoppgjøret. Slik vil vi fortsatt rapportere, men vi ser et potensiale for en mer nøyaktig rapportering etter hvert, basert blant annet på at vi gjennomfører den prosessen vi nå har startet.

Ledergruppa med rådmann og HR-sjef er ansvarlig for prosessen, men hele organisasjonen vil etter hvert bli involvert.

Ledergruppa deltar i et RKK-organisert program sammen med ledere i kommunene Steigen, Hamarøy, Gildeskål og Saltdal.

Programmet med de øvrige kommunene består av tre samlinger à to dager. Alt lokalt arbeid kommer i tillegg.

Vi hadde første samling 11. og 12. oktober, der Yvonne Bell, Lisbeth Movik og Ole Petter Nybakk deltok begge dager, mens Kari Marie S Stenmark deltok 11. oktober og prioriterte møte i Driftsutvalget 12. oktober. Frank Movik og Geir Arne Solbakk måtte prioritere andre oppgaver men vil slute seg til arbeidet i regi RKK.

Samlingen startet med presentasjonsrunde.

Arbeidet er organisert av RKK som selv stilte med tre på første samling, hvorav DL Terje Valla.

Innleid konsulent er Tina Skarheim, tinaskarheim@hotmail.com

Første del gikk ut på å klargjøre hvorfor vi faktisk er med på dette og hvilke ambisjoner kommunen har. Vi formulerte tre setninger om dette som ble oversendt Skarheim og de internt som deltar på alle eller noen av samlingene i dette arbeidet.

Vi som deltok er fornøyde med at vi nå er i gang med dette viktige arbeidet. Rådmannen innser at det blir en heftig prosess og utfordrende for alle lederne å møte på de neste samlingene. Vel så viktig som at alle møter på alle samlingene er imidlertid at internkontroll settes på dagsorden i personalmøter i organisasjonen, at organisasjoner blir involvert og at det politiske miljøet gir legitimitet og viser forståelse for at dette arbeidet gis fokus.

Mye oppleves å være på plass i Beiarn, men den løpende internkontrollen kan ikke beskrives som systematisert, samlet dokumentert, helhetlig og forstått i hele organisasjonen.

HR-sjef Yvonne Bell har det koordinerende ansvaret for organisasjonens videre arbeid.

BEIARN
kommune

Ole Petter Nybakk
Rådmann

41 91 50 91

ole.p.nybakk@beiarn.kommune.no

www.beiarn.kommune.no

22/7 KDU/FS Nordland/ Troms og Finnmark - Uttalelser om forslag til nytt inntektssystem for kommunene/NOU 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kommunedirektørutvalget i Nordland	30.08.2022	22/10
2 Fylkesstyret i Nordland	14.09.2022	22/7
3 Kommunedirektørutvalget Troms og Finnmark	02.09.2022	22/11
4 Fylkesstyret i Troms og Finnmark	22.09.2022	22/12

Forslag til vedtak

Saken ble drøftet. Følgende innspill ble gitt til fylkesstyrets behandling av saken:

22/231 | 2 4986/22
03 NOV 2022
232
OPN

Kommunedirektørutvalget Troms og Finnmark har behandlet saken i møte 02.09.2022 sak 22/11

Vedtak

Saken ble drøftet. Følgende innspill ble gitt til fylkesstyrets behandling av saken:

Saken behandles på nytt i oktober når utdrag av NOU er tilgjengelig. Bjørn Atle Hansen, medlem i inntektsutvalget inviteres til møtet for informasjon.

Andre innspill :

- Inntekter for areal som stilles til disposisjon bør bli i de respektive kommunene
- Ressurskrevende brukere bør prioriteres
- Få kommuner vil tjene på foreslått inntektssystem

Kommunedirektørutvalget i Nordland har behandlet saken i møte 30.08.2022 sak 22/10

Vedtak

1. Inntektssystemets Regionalpolitikk: Nord-Norge tilskuddet

Bakgrunn:

Nasjonalt er det viktig å opprettholde bosettingen i Nord-Norge. På denne bakgrunn er det viktig at Nord-Norges tilskuddet bidrar til å opprettholde et høyt inntektsnivå i denne landsdelen. Det er derfor viktig å opprettholde arbeidsplasser og stimulere til vekst. Jmfør demokratiutvalget må det bli mer attraktivt å bosette seg, arbeide og drive næringsvirksomhet i Nord-Norge. Ulike distriktpolitiske ordninger og andre tilleggsinntekter gir jfr. Demografiutvalget flertallet av distriktskommuner høyere utgiftkorrigerede inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet. Men utgiftsutjevningen og utgiftskorrigeringen dekker ikke alle oppgavene kommunene har. Områder som

blant annet kommunal vei, kultur og boligsosiale forhold er ikke omfattet, og også her vil det kunne være smådriftsulemper og kostnader som følger av reiseavstander. Det er også rimelig å anta at kommunene må ta et større ansvar for flere oppgaver i distriktene som følge av mangel på velfungerende markeder, for eksempel knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, boligmarkedet, bygging av infrastruktur (for eksempel bredbånd), samordne tilbud og etterspørsel etter utdanning og kompetanseutvikling. På denne bakgrunn er det viktig at Nord-Norges tilskuddet videreføres i henhold til Inntektssystemutvalgets forslag. Utover dette følger KDU Nordland utvalgets anbefaling, mht foreslåtte endringer i de øvrige tilskuddsordninger Inntektssystemutvalgets rapport. Dagens spente situasjon med krig i Europa, tilsier også økt tilstedeværelse i vår nordlige landsdel, for å beskytte nasjonal interesser - også i et lengre tidsperspektiv.

Forslag til vedtak:

KDU Nordland støtter Inntektssystemutvalgets anbefalinger vedrørende de ulike regionalpolitiske tilskuddene.

Vedtak:

KDU Nordland støtter Inntektssystemutvalgets anbefalinger vedrørende de ulike regionalpolitiske tilskuddene.

Inntektssystemets Regionalpolitikk: Øykommunene Træna, Røst og Værøy får nå samme småkommunetillegg som i tiltakssonen (Nord Troms og Finnmark)

Bakgrunn: Inntektssystemet med de regionalpolitiske tilskuddene skal blant annet sikre at innbyggere over hele landet skal ha et likeverdig tjenestetilbud, at kommunene får full kompensasjon for utgifter ved tjenesteytingen som de selv ikke kan påvirke, og bidra til å opprettholde bosettingsmønsteret og bevare levedyktige lokalsamfunn. Det er nå dokumentert at disse tre kommunene har merkostnader, som følge av å være en øy ute i havet med store reiseavstander. Disse kostnadene kan i liten grad påvirkes av kommunene. Det vil si at ny kommune må bære de samme kostnadene. Det vil si at ny kommune må bære de samme kostnadene. Eksempler på dette er store enhetskostnader, manglende muligheter for interkommunalt samarbeid (beredskap, legevakt, brann- redning m.m, transportutgifter, høyere lønnskostnader/effektivitetstap pga lang reisetid/ventetid m.m). Kommunene må også påregne økte kostnader ved kjøp av håndverkstjenester på grunn av innreise til kommunen. Investeringer i nødvendig infrastruktur vil også øke på grunn av økte rigg- og driftskostnader for entreprenør.

Forslag til vedtak:

KDU Nordland støtter her inntektssystemutvalgets anbefaling, hvor kommunene Træna, Røst og Værøy for samme småkommunetillegg som for tiltakssonen.

Vedtak:

KDU Nordland støtter her inntektssystemutvalgets anbefaling, hvor kommunene Træna, Røst og Værøy for samme småkommunetillegg som for tiltakssonen.

Tilskudd pr grunnskole

Bakgrunn:

Tilskudd pr grunnskole på kr. 500.000,- kan bidra til at kommunen ikke tilpasser/organiserer seg i tråd med effektiv drift.

Forslag til vedtak:

Flertallet i KDU Nordland støtter her Inntektssystemutvalgets anbefaling, om å avvikle ordningen med tilskudd pr grunnskole.

Vedtak:

Flertallet i KDU Nordland støtter her Inntektssystemutvalgets anbefaling, om å avvikle ordningen med tilskudd pr grunnskole

2. Utgiftsutjevningen og revidering av kostnadsnøkklene - her PU-kriteriet**Bakgrunn:**

PU-kriteriet foreslås vektet ned fra 14 % til 5 %, noe som gir store utslag for de fleste kommunene i Nord Norge. Vi er kjent med at alle gjennomførte analyser (fra 2017) på dette kriteriet peker i denne retning. KDU Nordland mener imidlertid at denne nedvektingen må sees i sammenheng toppfinansieringsordningen for den del av gruppen som kan karakteriseres som ressurskrevende. Det er viktig at den enkelte kommunes totale kostnader reguleres pr innbygger og ikke pr bruker - slik at disse kostnadene begrenses og ikke blir for omfattende for den kommunen.

Forslag til vedtak:

KDU Nordland mener at Inntektssystemutvalget må se nærmere på koblingen mellom nedvekting av PUKriteriet og toppfinansieringsordningen mht ressurskrevende brukere. Det er viktig at den enkeltes kommunen ikke får for stor økonomisk belastning, og at man vurderer begrensninger jfr kommunens kostnader pr innbygger. Utover dette støtter KDU Nordland Inntektssystemutvalgets anbefaling vedr. endring av kostnadsnøkler.

Vedtak:

KDU Nordland mener at Inntektssystemutvalget må se nærmere på koblingen mellom nedvekting av PUKriteriet og toppfinansieringsordningen mht ressurskrevende brukere. Det er viktig at den enkeltes kommunen ikke får for stor økonomisk belastning, og at man vurderer begrensninger jfr kommunens kostnader pr innbygger. Utover dette støtter KDU Nordland Inntektssystemutvalgets anbefaling vedr. endring av kostnadsnøkler

3. Inntektssystemutjevningen - her omfordeling av inntekter fra havbruk- og kraftkommuner med inntil 10%**Bakgrunn:**

Inntektssystemutvalget foreslår en omfordeling av havbruks- og kraftkommunene inntekter med inntil 10 %. Dette vil være en overføring fra de som har denne type inntekter til de som ikke har. Denne symetriske omfordelingen av havbruk- og kraftinntekter må også sees i sammenheng med halvering av formueskatten, som da erstattes av økt inntektsskatt I ettertid har man fått regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023, hvor grunnrenteskatt er tenkt innført på vindkraft og havbruk. I denne innføringen av grunnrenteskatt skal ny naturressursskatt innføres, som skal regulere bevilgningene etter nøklene i Inntektssystemet, som med dette skal sikre at kommunene får sin andel av de offentlige inntektene fra grunnrenteskatten. Skulle grunnrenteskatt på vindkraft og havbruk bli vedtatt i Stortinget, vil det være tvilsomt om Inntektssystemutvalgets forslag med omfordeling av 10% av havbruks- og kraftkommuner blir innført på toppen av grunnrenteskatten.

Alt.1 Forslag til vedtak:

KDU Nordland velger å avvende til statsbudsjett 2023 er vedtatt, og evt videre behandling av en slik omfordeling i ettertid Utover dette støtter KDU Nordland Inntektssystemutvalgets forslag vedr. inntektssystemutjevningen

Alt.2 Forslag til vedtak:

KDU Nordland mener prinsipielt at inntekter fra egen arealutnyttelse (land/hav), ikke bør være en del av omfordelingen i inntektssystemutjevningen i inntektssystemet. Utover dette støtter KDU Nordland Inntektssystemutvalgets forslag vedr. inntektssystemutjevningen

Vedtak:

KDU Nordland mener prinsipielt at inntekter fra egen arealutnyttelse (land/hav), ikke bør være en del av omfordelingen i inntektssutjevningen i inntektssystemet. Bakgrunnen for dette er at de fleste mellomstore kommunene i landet fungerer i dag som viktige regionsentre (spesielt for de minste nabokommunene) med tilhørende funksjoner (kultur/servicetjenester) og med tilhørende investeringer som omland og nabokommuner nyter godt av. Slik omfordelingen ser ut, er det de mellomstore kommunene som kommer dårligst ut. Funksjonen som regionsenter, som de fleste mellomstore kommuner innehar bør heller styrkes. Utover dette støtter KDU Nordland Inntektssystemutvalgets forslag vedr. inntektssutjevningen.

Møtebehandling i Fylkesstyret i Nordland 14.09.2022 og 24.10.2022:

Vedtak

Saken ble drøftet. Følgende innspill ble gitt til fylkesstyrets behandling av saken:

- FS i Nordland er bekymret for at flertallet av Nordlandskommunene, og spesielt små kommuner med stor verdiskapning, kommer dårligere ut i forslaget til nytt inntektssystem. Effekten av enkelttiltakene gjør at det vil være vanskeligere å legge til rette for gode tjenestetilbud i distriktskommuner som også ut frå verdiskapningen skulle ha gode forutsetninger for dette. Kommuner i Nordland som får negativ effekt i forslag til nytt inntektssystem, er i stor grad de samme kommunene som kommer dårligst ut i NHO's kommunebarometer. FS i Nordland stiller derfor spørsmålstegn ved om mandatet til inntektssystemutvalget er oppfylt ift at generalistkommuneprinsippet skal legges til grunn.
- Det påpekes at dette er en utvikling som har foregått over mange år, hvor det har vært en omfordeling fra distriktene til befolkningstunge områder.
- FS i Nordland er videre svært kritisk til at inntektssystemutvalgets mandat ikke klarere påpeker viktigheten av at det legges til rette for at det bor folk i hele landet. Det høstes store ressurser i distriktene og langs kysten som har stor betydning for inntektssiden. Det siste året har også aktualisert den sikkerhetspolitiske dimensjonen ved dette, både ift matsikkerhet, kraftforsyning og forsvar.
- FS i Nordland støtter KDU Nordland sine innspill til saken med unntak av punktet om å avvikle ordningen med tilskudd pr grunnskole på kr. 500.000,-.
- Det bemerkes også at selv om FS støtter inntektssystemutvalgets anbefaling - hvor kommunene Træna, Røst og Værøy for samme småkommunetillegg som for tiltakssonen -, burde denne ordningen omfattet flere av distriktskommunene som har geografiske utfordringer og som er ufrivillige små.

[Lagre vedtak]

GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET 24.10.22 OG 14.11.22

Saksbehandler: Karin Nordland
Arkivsaksnr.: 22/588

Arkiv: 033

Saksnr.: Utvalg Møtedato
37/22 Beiarn Kommunestyre

14.11.2022

Rådmannens innstilling:

MØTEPLAN 2023

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
 Arkivsaksnr.: 22/389

Arkiv: 033

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
44/22	Formannskapet	03.11.2022
38/22	Beiarn Kommunestyre	14.11.2022

**Formannskapets behandling:
 Innstilling til kommunestyret:**

Formannskap:

Kommunestyre:

1. februar	23. februar
21. mars	12. mai
26. april	22. juni
6. juni	7. september
29. august	4. oktober (konstituerte)
13. september	19 og 20. oktober - kurs
12. oktober	16. november
1. november	14. desember
28. november	

Enstemmig vedtatt

Saksordfører: Marit Moldjord

Rådmannens innstilling:

Saken fremmes uten innstilling

Saksutredning:

Møteplan for neste år er ikke fremmet for politisk behandling ennå. Det bør gjøres snarest – om så med visse forbehold.

Et moment i forhold til at det ikke er fremmet sak er at administrasjonen vurderer å fremme egen sak om endringer i den politiske strukturen. Dersom der skal gjøres endringer vil et virkningstidspunkt være fra konstitueringen av nytt kommunestyre, etter kommunevalget høsten 2023. En egen sak om dette må og vil bli fremmet før nyttår.

Bakgrunnen for å vurdere endringer er kommet opp i forbindelse med administrasjonens arbeid med budsjett for 2023 og økonomiplan for 2023 – 2026. Vi ser at kostnadene til den lokalpolitiske innsatsen på den ene siden har økt de siste årene, men at antallet behandlede saker – og særlig beslutningssaker ikke har vist samme utvikling.

De endringene som vurderes er bare muntlig nevnt til ordfører, men vi imøteser at de politiske partiene starter sine vurderinger.

Konkret vurderes følgende:

- Å endre antallet medlemmer i kommunestyret fra 15 til lovens minimum på 11.
- Å avvikle Driftsutvalget som eget utvalg og overføre dets oppgaver til andre politiske utvalg.
- Å slå sammen det vi ennå benevner rådet for funksjonshemmede og eldrerådet.

I denne saken skal ikke disse spørsmålene behandles, men rådmannen mener å se at Formannskapet kan bli mer aktivert og få både flere og lengre møter om dette blir innført. En annen mulighet for å bidra til politisk mindreforbruk vil kunne være å avvikle alle eller noen av de politiske møtene som ettermiddags- eller kveldsmøter. Disse momentene kan berøre denne saken.

Rådmannen fremmer ikke forslag til konkret møteplan ved utsending av denne saken, men vil forberede det i samarbeid med ordfører og politisk sekretariat til møtedato 3. november.

Møtedager i Beiarn kommune bør fremdeles tilpasses samarbeidsparter og øvrige aktører så som LVK, KS og Statsforvalter.

Fjorårets møteplan ble vedtatt som følger - men det er gjort flere endringer gjennom året:

Møter i Beiarn formannskap blir på følgende datoer:

26. januar
30. mars
11. mai
8. juni
14. september
6. oktober
3. november
30. november

Møter i Beiarn kommunestyre blir på følgende datoer:

16. februar
28. april
25. mai
22. juni
21. oktober
17. november
14. desember

BUDSJETTREGULERING 2022 - INVESTERING

Saksbehandler: Geir Arne Solbakk Arkiv: 151
 Arkivsaksnr.: 22/582

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
42/22	Formannskapet	03.11.2022
39/22	Beiarn Kommunestyre	14.11.2022

Formannskapetets behandling:
Innstilling til kommunestyret:

Beiarn kommunes investeringsbudsjett reguleres iht vedlegg.

Rest ubrukte lånemidler 01.01.2022	23 020 889
Gjennomført rest låneopptak investeringer 2021	11 814 600
Årets vedtatte låneopptak	13 056 000
Årest NTO investeringer bokført pr.24.10.2022	32 761 042
Rest ubrukte lånemidler 24.10.2022	15 130 447

Rest NTO investeringer 2022 og vedtatte investeringer videreført i 2023	24 028 103
Ikke utbetalt del av tilskudd Nordland Fylke prosjekt 162001	2 500 000
Rest vedtatt bruk av fond til investering 31122021	5 746 209
Vedtatt bruk av fond til investering 2022	2 272 000
Rest låneopptak ordinært investeringer 2022	0
Ubrukte lånemidler 24.10.2022	15 130 447
Beregnet overfinansiering 24.10.2022	1 620 553

Rådmannen tilrår at netto underfinansierte prosjekt på kr. 925.000 fullfinansieres ved bruk av beregnede ubrukte lånemidler pr. 24.10.2022.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Rune Jørgensen

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommunes investeringsbudsjett reguleres iht vedlegg.

Rest ubrukte lånemidler 01.01.2022	23 020 889
Gjennomført rest låneopptak investeringer 2021	11 814 600
Årets vedtatte låneopptak	13 056 000
Årest NTO investeringer bokført pr.24.10.2022	32 761 042
Rest ubrukte lånemidler 24.10.2022	15 130 447
Rest NTO investeringer 2022 og vedtatte investeringer videreført i 2023	24 028 103
Ikke utbetalt del av tilskudd Nordland Fylke prosjekt 162001	2 500 000
Rest vedtatt bruk av fond til investering 31122021	5 746 209
Vedtatt bruk av fond til investering 2022	2 272 000
Rest låneopptak ordinært investeringer 2022	0
Ubrukte lånemidler 24.10.2022	15 130 447
Beregnet overfinansiering 24.10.2022	1 620 553

Rådmannen tilrår at netto underfinansierte prosjekt på kr. 925.000 fullfinansieres ved bruk av beregnede ubrukte lånemidler pr. 24.10.2022.

Saksutredning:

Investeringsbudsjettet skal på samme måte som driftsbudsjettet revideres når det oppstår avvik mellom de økonomiske midlene som er politisk bevilget og hva som faktisk er brukt og/eller behov for, til ferdigstilling av enkeltprosjekter.

Denne saken fremmes etter en gjennomgang basert på regnskap pr. 24.10.2022. Alle tall viser derfor regnskapsført i investeringsregnskapet pr. denne dato.

Bakgrunn:

Rådmannen viser til kommunelovens §14-5, kfr også §14-14, hvor det fremgår at også budsjettets investeringsdel skal være oppstilt og avregnet fra et år til det neste, slik at kommunen har oversikt og kontroll på inntekter og utgifter i en bindende plan.

Vurdering:

Denne saken er et resultat av en intern gjennomgang av de samlede investeringstiltakene pr. 24. oktober. Det er stor aktivitet på kommunen investeringer slik at endringer vil oppstå frem mot årsskiftet. Den delen av vedtatte og finansierte investeringer som ikke slutføres i 2022, overføres til 2023 og økonomiplanperioden. Samlet utgjør dette en brutto investeringsmasse på kr 29.465.889. Detaljoversikt over enkeltprosjektene fremkommer av vedlegg.

I løpet av 2022 er det gjennomført politiske vedtak som får betydning for årets samlede investeringsbudsjett. Disse vedtakene er innarbeidet i regulert investeringsbudsjett som legges frem til behandling. I denne sammenheng nevnes følgende vedtak;

Sak 21/22 – Endring av reguleringsplan – Holmen Finansiering av grunnundersøkelser

Det bevilges kr 2 000 000,- til finansiering av grunnundersøkelser i forbindelse med endring av detaljregulering Holmen for bygging av nye heldøgns omsorgsboliger. Beløpet finansieres med kr 1 600 000,- i låneopptak og kr 400 000,- i tilbakeføring av mva.

Finansieringen ses i sammenheng med økonomiplan og tiltak i 2023 knyttet til regulering nye boligtomter Holmen hvor det er avsatt kr. 6.000.000.

Sak 12/22 Skisseprosjekt Eiteråga bru

Det bevilges kr. 1.260.000,- til fullfinansiering av detaljprosjekteringsarbeidene for ny bru over Eiteråga.

Beløpet finansieres med kr. 1.008.000,- i låneopptak og kr. 252.000,- i tilbakeføring av mva.

Sak 13/22 Tilleggsfinansiering rehabilitering pumpestasjon Tollånes

Det bevilges kr 950.000,- til fullfinansiering for rehabilitering av Tollånes pumpestasjon. Beløpet finansieres med kr. 760.000,- i låneopptak og kr. 190.000,- i tilbakeføring mva.

Sak 14/22 Tilleggsfinansiering – ny barnehage Tollå

Det bevilges kr. 1.800.000 til fullfinansiering av ny barnehage på Tollå, samt utvidelse av Løssiheimen boligfelt.

Beløpet finansieres med kr. 1.440.000 i økt låneopptak og kr. 360.000 i tilbakeført mva.

En gjennomgang av status for investeringsprosjektene viser at følgende prosjekt har hatt et merforbruk/mangler investering i forbindelse med implementeringen. Kommunestyret må på denne bakgrunn i denne saken ta stilling til finansiering av disse.

	Bto investering
Nytt sak- arkivsystem	740 000
Nytt Biblioteksystem	75 000
Sum tillegg 2022	925 000

Rådmannen tilrår at netto underfinansierte prosjekt på kr. 925.000 fullfinansieres ved bruk av beregnede ubrukte lånemidler pr. 24.10.2022.

Bevilgningsoversikt investering for kommunekassen blir etter ovennevnte som følger:

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Regnskap 2020
Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)			
1 Investeringer i varige driftsmidler	20.125.000,00	55.306.875,00	19.995.276,54
2 Tilskudd til andres investeringer	250.000,00	870.000,00	743.063,68
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	650.000,00	623.000,00	553.976,00
4 Utlån av egne midler	0,00	0,00	0,00
5 Avdrag på lån	0,00	0,00	0,00
6 Sum investeringsutgifter	21.025.000,00	56.799.875,00	21.292.316,22
7 Kompensasjon for merverdiavgift	3.835.000,00	11.215.375,00	1.680.604,79
8 Tilskudd fra andre	0,00	0,00	0,00
9 Salg av varige driftsmidler	0,00	100.000,00	280.975,00
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0,00	0,00	0,00
11 Utdeling fra selskaper	0,00	0,00	0,00
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0,00	0,00	0,00
13 Bruk av lån	14.268.000,00	36.881.200,00	21.824.470,93
14 Sum investeringsinntekter	18.103.000,00	48.196.575,00	23.786.050,72
15 Videreutlån	10.000.000,00	12.000.000,00	3.380.000,00
16 Bruk av lån til videreutlån	10.000.000,00	12.000.000,00	0,00
17 Avdrag på lån til videreutlån	0,00	0,00	545.406,00
18 Mottatte avdrag på videreutlån	0,00	0,00	1.799.911,59
19 Netto utgifter videreutlån	0,00	0,00	2.125.494,41
20 Overføring fra drift	-650.000,00	-623.000,00	-1.114.530,50
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	0,00	0,00	1.254.505,59
22 Bruk av ubundet investeringsfond	0,00	0,00	0,00
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	0,00	0,00	228.265,00
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-2.272.000,00	-7.980.300,00	0,00
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0,00	0,00	0,00
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-2.922.000,00	-8.603.300,00	368.240,09
27 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	0,00	0,00	0,00

Vedlegg:

Beregning og spesifikasjon av grunnlaget for regulering av kommunens investeringsbudsjett for 2022. I oversikten som er utarbeidet er det ikke tatt inn investeringer/salg av aksjer, salg av boliger samt startlån som føres via investeringsregnskapet.

Projektnavn	Budsjett 2020	Tillegg 2020	Budsjett 2021	Tillegg 2021	Budsjett 2022	Tillegg 2022	Sum budsjett	Investert 2022	Avvik mot budsjett	Videreføres 2023
119001-102 EDB-investeringer	2014	2014	2014	2014	2014	2014	4 491 096	0	250 000	250 000
119001-102 EDB-investeringer	2014	2014	2014	2014	2014	2014	100 000	100 000	34 077	34 077
162001-16200 Utbedring skøyter/vækeri BS	2014	2014	2014	2014	2014	2014	58 212 000	12 759 073	14 056 262	3 017 237
162001-16200 Utbedring skøyter/vækeri BS	2017	2017	2017	2017	2017	2017	66 854	66 854	83 186	83 186
121101 Rehabilitering Modtorv skole	2020	2020	2020	2020	2020	2020	34 623 592	13 549 114	2 616 826	2 616 826
121101 Rehabilitering Modtorv skole	2017	2017	2017	2017	2017	2017	200 000	200 000	129 589	129 589
137304 Omstilling HO - utredning Belem sykehjem	2017	2017	2017	2017	2017	2017	680 000	680 000	34 807	34 807
137304 Omstilling HO - utredning Belem sykehjem	2020	2020	2020	2020	2020	2020	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
137310 Skifte av bilier omsorg	2019	2019	2019	2019	2019	2019	375 000	375 000	326 913	326 913
137317 Videreutvikling 2019 (I)	2020	2020	2020	2020	2020	2020	300 000	300 000	300 000	300 000
137321 Minibus Belem sykehjem (I)	2020	2020	2020	2020	2020	2020	550 000	550 000	336 356	336 356
137323 Bytte av brannetraller helse	2019	2019	2019	2019	2019	2019	665 000	39 527	39 527	39 527
157003 Ledelseprosjekt for elbil	2019	2019	2019	2019	2019	2019	1 580 788	52 592	1 076 958	1 076 958
161006 Tilrettelegging for boligformål 15/17	2019	2019	2019	2019	2019	2019	150 000	87 500	87 500	87 500
161007 Lekeplasser Holmen 12 (I)	2019	2019	2019	2019	2019	2019	250 000	250 000	99 748	99 748
161504 Rammeledelse/Serviceog/Bibliotek (I)	2020	2020	2020	2020	2020	2020	1 125 000	1 125 000	233 919	233 919
161505 Reservervare kommuner og helsevesen	2020	2020	2020	2020	2020	2020	500 000	500 000	500 000	500 000
165001 Renovering avlop	2020	2020	2020	2020	2020	2020	500 000	500 000	188 789	188 789
165005 Rammeledelse - nye tomter Modtorv	2020	2020	2020	2020	2020	2020	1 246 072	1 246 072	1 246 072	1 246 072
165006 Rammeledelse - nye tomter Stordjord/Førthagen	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2 145 362	2 145 362	2 145 362	2 145 362
166007 Adresseprosjekt - skilting (I)	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
166011 Ferieplass bryg (I)	2018	2018	2018	2018	2018	2018	1 658 281	1 658 281	1 658 281	1 658 281
174001 Redelseprosjekt	2021	2021	2021	2021	2021	2021	7 100 000	4 709 253	194 086	194 086
137324 Bytte maskiner vækeri Belem sykehjem	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2 650 000	937 500	-37 799	-37 799
137325 Fønk tilbak - skifte av vinduer og dører Belem sykehjem	2021	2021	2021	2021	2021	2021	1 740 000	1 060 327	559 532	559 532
131211 Ny skole, halv samt bussing	2021	2021	2021	2021	2021	2021	194 086	194 086	194 086	194 086
119901 Generelle IKT - investeringer	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2 500 000	2 500 000	589 935	589 935
166001 Hovedplan og/er 2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	1 875 000	1 875 000	851 085	851 085
119008 IT - S&M/Arkiv	2021	2021	2021	2021	2021	2021	1 000 000	1 450 000	450 875	450 875
163007 Renovering avlop mva 108	2021	2021	2021	2021	2021	2021	525 000	525 000	300 000	300 000
166010 Steamgale / Høytrykk	2021	2021	2021	2021	2021	2021	300 000	300 000	300 000	300 000
137327 Videreutvikling 2020	2021	2021	2021	2021	2021	2021	200 000	200 000	106 419	106 419
137328 Ny pleiesenger	2021	2021	2021	2021	2021	2021	350 000	350 000	326 566	326 566
119912 Ombygging serviseator	2021	2021	2021	2021	2021	2021	125 000	125 000	121 477	121 477
137329 Tråbels Belem sykehjem	2021	2021	2021	2021	2021	2021	921 875	743 005	743 005	743 005
165002 Utbedring av bruer	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2 500 000	4 455 000	1 516 462	1 516 462
161201 Utbedring av lastehelmen hollfjell	2021	2021	2021	2021	2021	2021	6 000 000	1 438 538	473 834	473 834
174005 Undersøke Tvervik Understrømdele	2022	2022	2022	2022	2022	2022	1 000 000	872 497	872 497	872 497
137319 Mastebus Belem sykehjem (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	300 000	300 000	300 000	300 000
137321 Sykehjemmet - renovering aldershjemmet	2022	2022	2022	2022	2022	2022	1 300 000	1 300 000	1 156 596	1 156 596
137333 Kjøling ventilasjonsnett Belem sykehjem (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	800 000	800 000	800 000	800 000
147507 Høytrykksanlegg Belem sykehjem (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	250 000	250 000	250 000	250 000
151001 Nytt biblioteksystem	2022	2022	2022	2022	2022	2022	175 000	175 000	175 000	175 000
150602 Nytt bilier vaktmesterkompet (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	700 000	700 000	700 000	700 000
150603 Ny planleggerator (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	250 000	250 000	250 000	250 000
150602 Nytt bilier vaktmesterkompet (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	400 000	400 000	400 000	400 000
150603 Nytt bilier vaktmesterkompet (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	300 000	300 000	249 000	249 000
168905 Undersøke Tvervik/industriområde - fase2 (I)	2022	2022	2022	2022	2022	2022	250 000	250 000	250 000	250 000
174004 Utbedring kvsys/forbruk Solvøyveien	2022	2022	2022	2022	2022	2022	250 000	250 000	250 000	250 000
Sum prosjekt ovenfor	37 075 000	11 515 000	51 108 875	-5 690 000	13 500 000	7 525 000	147 585 150	42 907 460	40 217 590	29 465 889

Rest NTIO investeringer 2022 og vedtakne investeringer	23 020 889
Gjennomført rest låneopptak investeringer 2021	11 814 600
Arets vedtakne låneopptak	13 056 000
Rest ubrukte låneinnvidler 24.10.2022	32 761 042
Rest NTIO investeringer bokført pr. 24.10.2022	13 130 447

Rest NTIO investeringer 2022 og vedtakne investeringer	24 028 103
videreført 2023	2 500 000
Rest vedtatt bruk av fond til investering 31.12.2021	5 746 209
Vedtatt bruk av fond til investering 2022	2 272 000
Rest låneopptak ordnart investeringer 2022	0
Ubrukte låneinnvidler 24.10.2022	15 130 447
Beregnet overfinansiering 24.10.2022	1 620 553

Tilleggsfinansiering 2022	Bru investering
119008 Nytt sak-arkivsystem	740 000
151001 Nytt biblioteksystem	75 000
Sum tillegg 2022	815 000

Dette betyr at vi for å kunne gjennomføre alle vedtakne investeringer pr. 31.12.2022 som går videre om budsjetten 2023 har en netto overfinansiering likviditetsmessig beregnet pr. 24.10.2022.

Toværskjen som er utarbeidet er det ikke tatt inn investeringer i skilger og startlån som foreslås.

NYE SAMARBEIDSAVTALER - ENDRING I SELSKAPSFORM SALTEN REGIONRÅD

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
Arkivsaksnr.: 22/410

Arkiv: 026

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
46/22	Formannskapet	03.11.2022
40/22	Beiarn Kommunestyre	14.11.2022

Formannskapets behandling:

Innstilling til kommunestyret:

Beiarn kommune godkjenner følgende nye samarbeidsavtaler:

- Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefellesskap
- Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Interkommunalt Råd

Med dette omorganiseres Salten Regionråd og Saltensamarbeidet kan utvikles videre i tråd med kravene i kommunelovens kapittel 18. og kapittel 19.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Håkon Sæther

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommune godkjenner følgende nye samarbeidsavtaler:

- Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefellesskap
- Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Interkommunalt Råd

Med dette omorganiseres Salten Regionråd og Saltensamarbeidet kan utvikles videre i tråd med kravene i kommunelovens kapittel 18. og kapittel 19.

Saksutredning:

Etter at ny kommunelov ble vedtatt 8. juni 2018 er det klart at samarbeidsformen etter gml. § 27 videreføres, men i endret form.

Salten Regionråd er organisert etter gml. Kommunelov § 27. Regionrådet må omdanne seg til ny selskapsform. Det ble tidlig klargjort av regionrådet selv.

To nye modeller for interkommunalt samarbeid lovfestet i ny lov og særlig aktuelle for ny organisering. Dette er kommunelovens kapittel 18, Interkommunalt politisk råd og kapittel 19, Kommunalt oppgavefellesskap.

Alle mulige modeller er vurdert i en omfattende prosess, der også juridisk kompetanse har vært sterkt delaktig. Regionrådet har selv tatt ansvar for å vurdere ulike sider ved de ulike organisasjonsmodellene og er samstemte i sine konklusjoner.

Bakgrunn:

Etter vedtak i Salten Regionråd , 10. juni 2022 anmodes deltakerkommunene tilhørende dagens Salten Regionråd, om å slutte seg til og vedta samarbeidsavtale(r) for Salten Regionråd. Det anmodes om at vedtak gjøres av den enkelte kommune i rimelig tid innen årsskiftet.

Vurdering:

Rådmannen finner liten grunn til å gjøre egne vurderinger av tilrådd løsning. Lederne av deltakende kommuners administrasjoner har hatt anledning å følge prosessen, der alternative organisasjonsformer har vært grundig utredet.

Det bekreftes at ordførerne og opposisjonslederne fra kommunene, underveis i prosessen, har vært samstemte i alle de tilbakemeldingene som er gitt, etter å ha fått seg forelagt stegvise utfordringer og konsekvenser av ulike tilpasninger til nytt lovverk.

Av vedlegg fremgår viktig informasjon fra utredningsarbeidet og hvilke vurderinger som er gjort.

Rådmannen viser til disse og setter sin lit til at disse danner en trygghet og god ballast for at Salten-samarbeidet kan utvikles videre innenfor lovlige rammer.

Salten Regionråd ble etablert så tidlig som i 1989 og har vært viktig for tilblivelsen av flere interkommunale selskaper og organer som har gitt – og fremdeles gir viktige tjenester for Salteninnbyggerne. Nå legges grunnlaget for at samarbeidet kan utvikles videre.

Vedlegg:

Saksfremlegg i SR-sak 15/22

Utskrift fra møteprotokoll SR, 10. juni -2022

Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap

Samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Interkommunalt Råd

Notater fra Adv. Håkon Riegels av 12. aug -20 og 21. jan -21

Saksframlegg		
Beiarb Komsamle		
Ar.Saksnr.	Dok.nr.	Reg.nr/Ar
22/410	2	3511/22
Ark.kode P 02C		
Ark.kode S		
Avdeling	Saksbeh.	OPN
Kassasjon	Gradering	

SR-SAK 15/22   ENDRING AV SELSKAPSFORM FOR SALTEN 2022 REGIONRÅD

Innledning

Styret i Salten Regionråd legger med dette fram utkast til samarbeidsavtale(r) for Salten Regionråd – kommunalt oppgavefelleskap og Salten Regionråd – interkommunalt politisk råd.

Bakgrunn

Etter at kommuneloven ble vedtatt 8. juni 2018 er det klart at § 27 samarbeidsformen videreføres, men i endret form.

Salten Regionråd er organisert etter kommunelovens § 27, og må omdanne seg til ny selskapsform. To nye modeller for interkommunalt samarbeid er lovfestet i den nye kommuneloven og gjelder fra 1. januar 2020. Omdanningen skal finne sted senest innen utgangen av 2023.

Salten Regionråd gjorde følgende vedtak i SR-sak 27/20:

- 1) Salten Regionråd tar saken til orientering og ber om at styret jobber videre med saken.
- 2) Salten Regionråd ønsker å videreføre de premisene som ligger til grunn for dagens organisering og samarbeid i Salten Regionråd.

Beskrivelser

Dagens § 27-selskaper må omdanne seg enten til kommunalt oppgavefelleskap (KO) eller interkommunalt politisk råd (IPR), alternativt omorganiseres til annen selskapsform (IKS, AS eller SA) senest fire år etter at kommuneloven har tredd i kraft. Omdanningen skal finne sted innen utgangen av 2023.

I og med at Salten Regionråd både er et politisk samarbeidsorgan, men også har virksomhetsområder som utfører tjenesteproduksjon på vegne av kommunene, kompliserer dette saken noe med tanke på hvilken selskapsform man kan velge.

KMD har avgitt en tolkningsuttalelse vedrørende framtidig organisering av regionråd hvor de konkluderer med at alle eksisterende regionråd, også de som er organisert som IKS, må omdannes til såkalte Interkommunalt politisk råd (IPR) - etter kommunelovens kap. 18. KMD trekker frem at intensjonen bak kommunelovens ordning med interkommunale råd er å sikre at det er møteoffentlighet m.m. i regionrådene. Styret i Salten Regionråd har tidligere drøftet å organisere Salten Regionråd som et KO, eventuelt et KO med en «arm» ut til et IPR. Etter at vi er gjort kjent med KMDs tolkningsuttalelse er det sistnevnte alternativ som er det aktuelle alternativet for vår del.

Utkast til samarbeidsavtaler er utformet i henhold til kravene som ligger i ny kommunelov, vedtak i Salten Regionråd (SR-sak 27/20) og innspill fra styret.

Håkon A. Riegels, advokat i Samfunnsbedriftene har bistått styret i prosessen. Han deltar i regionrådets møte over Teams for å orientere om avtalene.

Forslag til vedtak:

Salten Regionråd anmoder kommunene å slutte seg til og vedta samarbeidsavtale(r) for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap og for Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd.

Bodø, den 25.05.2022

Kjersti Bye Pedersen
daglig leder

Vedlegg

Utkast til samarbeidsavtale for Salten Regionråd – kommunalt oppgavefelleskap
Utkast til samarbeidsavtale for Salten Regionråd – interkommunalt politisk råd

Utskrift fra møteprotokoll

Møte i: **Salten Regionråd**

Dato: **10. juni 2022**

Sak: **SR-sak 15/22**
Samarbeidsavtale ny selskapsform

Enstemmig vedtak:

Salten Regionråd anmoder kommunene å slutte seg til og vedta samarbeidsavtale(r) for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap og for Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd.

Beiarn Kommune		
År/Saksnr.	Dok.nr.	Reg.nr./År
22/410	3	3513/22
18 JUL 2022		
Ark.kode P	026	
Ark.kode S		
Avdeling	Saksbeh.	OPN
Kassasjon	Gradering	

SAMARBEIDSAVTALE

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

1. Navn og deltakere

- 1.1 Navnet på samarbeidet skal være Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd.
- 1.2 Salten Regionråd - Interkommunalt politisk Råd er et politisk samarbeidsorgan for kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer-Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

2. Rettslig status

- 2.1 Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd er organisert som et interkommunalt politisk råd i henhold til Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 18.
- 2.2 Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd er et selvstendig rettssubjekt.

3. Salten Regionråd - Interkommunale Politiske Råds formål

- 3.1 Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal være et politisk organ mellom deltakerkommunene.
- 3.2 Formålet med samarbeidet er å initiere, utvikle og samordne politikk og tiltak som fremmer bærekraftig vekst og utvikling i regionen. Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal samordne eksisterende og vurdere nye, interkommunale samarbeidsordninger.
- 3.3 Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal jobbe for å påvirke fylkeskommunal og statlig tjenesteproduksjon i regionen og skal profilere Saltenregionen og ivareta regionens interesser utad.
- 3.4 Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal medvirke til åpenhet, samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunene.

4. Deltakernes eierandel og ansvar

- 4.1. Kommunenes eierandel og ansvarsandel baseres på innbyggertall i den enkelte kommune pr. 01.01.2023 som publisert fra SSB det foregående år. Justering av eierandelen og ansvarsandel iht.

SAMARBEIDSAVTALE

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

folketallet skal gjennomføres hvert fjerde år. Påfølgende endring av samarbeidsavtalen må vedtas av kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune.

4.2. Eierandelen per 1.1.2023 er som følger:

KOMMUNE	Antall innbyggere pr. 1.1.2023	Eierandel av 100 %
Beiarn		
Bodø		
Fauske		
Gildeskål		
Hamarøy		
Meløy		
Rødøy		
Saltdal		
Steigen		
Sørfold		

5. Hovedkontor

5.1. Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd har hovedkontor i Bodø.

6. Representantskapet

6.1. Representantskapet er Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råds øverste organ.

6.2. Til representantskapet velges det to representanter fra hver kommune, hver med 2 varamedlemmer. Den ene representanten skal være ordføreren og den andre representanten skal representere opposisjonen. Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

6.3. Representantskapets medlemmer velges for fire år og den enkelte kommune kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden.

6.4. I saker som gjelder utarbeidelse av fellespolitiske standpunkt, skal ordfører og opposisjonsleder ha én stemme hver. Ved vedtakelse av fellespolitiske standpunkt kreves det enstemmighet.

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

- 6.5. I saker som gjelder utøvelse av eierskap til Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal stemmene vektes i henhold til deltakernes eier og ansvarsandel, jf. pkt. 4.
- 6.6. Kommunedirektørene kan delta som observatør i representantskapsmøtet. Kommunedirektøren har talerett i møtet.
- 6.7. Representantskapets funksjonstid er 4 år og sammenfaller med kommunevalgperioden.
- 6.8. Representantskapet velger selv sin leder og nestleder.

7. Representantskapets møter

- 7.1. Representantskapet skal møtes 4 ganger i året og ellers når representantskapets leder finner det nødvendig. Representantskapets leder plikter å innkalle representantskapet til møte for behandling av en bestemt angitt sak når representantskapets medlemmer, styret, revisor eller noen av de samarbeidende kommuner krever dette.
- 7.2. Representantskapet skal innkalles til møte med minst 4 ukers varsel. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet til møte med kortere frist dersom dette er påtrengende nødvendig.
- 7.3. Saksliste og saksdokument skal følge innkallingen. Med unntak av i sak om endringer i samarbeidsavtalen treffes beslutninger med vanlig flertall.
- 7.4. Leder av representantskapet skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. I protokollen skal representantskapets beslutninger inntas med angivelse av utfallet av stemmegivningen og de eventuelle protokolltilførsler deltakerne har bedt om.
- 7.5. Protokollen skal undertegnes av møteleder samt to andre representanter som velges av representantskapet ved møtets begynnelse.
- 7.6. Representantskapet har anledning til å gjennomføre møtene som fjernmøter.
- 7.7. Daglig leder i Sekretariatet har møte og talerett i representantskapets møter samt rett til å be om protokolltilførsler. Representantskapet kan likevel vedta at daglig leder skal fratse møtet i enkeltsaker.

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

---

8. Representantskapets ansvar og oppgaver

8.1. Representantskapet skal:

1. vedta mål og arbeidsprogram
2. vedta budsjett, årsberetning og regnskap
3. gjøre vedtak i saker som Sekretariatet forelegger representantskapet, eller som representantskapet tar opp på eget initiativ
4. velge oppgavefelleskapets revisor og fastsette dennes godtgjørelse

9. Representasjon av Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd

9.1 Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd skal i saker utad representeres av leder av representantskapet

10. Sekretariatet

10.1 Salten Regionråd - Kommunalt Oppgavefelleskap skal levere sekretariatstjenester til Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd.

10.2 Sekretariatet skal ivareta den daglige driften av Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd.

10.3 Daglig leder i Sekretariatet representerer Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd utad i saker som ikke naturlig faller under Representantskapet i Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råds ansvarsområde.

11 Økonomi

11.1 Eierkommunene i Salten Regionråd – Interkommunale Politiske Råd skal finansiere virksomheten gjennom et årlig innskudd basert på vedtatt budsjett. Hver enkelt deltakers innskudd skal beregnes ut ifra eier og ansvarsandel, jf. samarbeidsavtalens pkt. 4.

11.2 Sekretariatet skal føre regnskap for Salten Regionråd Interkommunalt Politisk Råd. Kostnadene skal dekkes av Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd

11.3 Eierkommunene skal faktureres forløpene for påløpte kostnader tilknyttet møtevirksomhet i Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd.

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

11.4 Daglig leder for sekretariatet skal holde Representantskapet orientert om alle forhold av betydning for virksomheten, herunder økonomiforhold. Representantskapet bestemmer selv på hvilken måte og hvor ofte det skal ha slik informasjon.

12 Endring av samarbeidsavtale

12.1 De enkelte kommunestyrene i alle deltakerkommunene skal selv vedta endringer i samarbeidsavtalen og avtaleendringer som gjelder noen av følgende endringer:

- a) rådets navn
- b) om rådet er et eget rettssubjekt
- c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d) hvilke saker rådet skal kunne behandle
- e) hvilken myndighet som er lagt til rådet
- f) den enkelte deltakerens eierandel i rådet og ansvarsandel for rådets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av rådet
- h) hvordan rådet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av rådets arkiver etter at rådet er oppløst.

12.2 Andre endringer i samarbeidsavtalen enn de nevnt over kan gjøres av representantskapet. Slike endringer krever minst 2/3 flertall.

13 Uttreden og oppløsning

13.1 Den enkelte deltaker kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd. Oppsigelsestiden løper fra første dag i den etterfølgende måneden etter at varselet ble mottatt.

13.2 Oppløsning av Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd kan bare skje dersom samtlige kommunestyrer har fattet vedtak om dette. Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk

---

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

Råd skal oppløses dersom deltakerantallet blir redusert til én på grunn av øvrige deltakeres uttreden.

13.3 Hver av de deltakende kommuner skal ved oppløsningen av Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd være ansvarlig for sin del samarbeidets forpliktelser i forhold til folketallet ved siste årsskifte. Forpliktelsene dekkes av Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap som igjen kan kreve sine utlegg dekket av de aktuelle eierkommunene.

13.4 Ved oppløsning av oppgavefelleskapet skal samarbeidets arkiver ivaretas av Bodø kommune.

14 Tvisteløsning

14.1 Tvist om forståelse av denne avtalen skal forsøkes løst av partene ved forhandlinger. Fører ikke forhandlingene frem, kan tvisten bringes inn for Salten og Lofoten tingrett som verneeting.

SAMARBEIDSAVTALE

7

SALTEN REGIONRÅD - INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

1000

1000

SAMARBEIDSAVTALE

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

1. Oppgavefelleskapets navn og deltakere

Oppgavefelleskapets navn er Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap (heretter kalt Salten Regionråd). Salten Regionråd er et interkommunalt samarbeidsorgan mellom kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer-Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

2. Rettslig status

Salten Regionråd er organisert som et kommunalt oppgavefelleskap etter kommunelovens kapittel 19. Salten Regionråd er et selvstendig rettssubjekt.

3. Oppgavefelleskapets formål

Salten Regionråd skal på vegne av deltakerkommunene:

- a) ha et overordnet ansvar for Salten Friluftsråd, Felles Ansvar Salten og Salten Kultursamarbeid
- b) fungere som sekretariat for Salten Regionråd - Interkommunalt Politisk Råd.
- c) ivareta de økonomiske forpliktelsene tilknyttet Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd, inkludert dekke eventuelle kostnader tilknyttet driften av rådet.
- d) profilere Salten og ivareta regionens interesser utad
- e) medvirke til åpenhet, samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunene
- f) etablere og gjennomføre relevante prosjekter til det beste for Salten

4. Deltakernes eierandel og ansvar

4.1. Kommunenes eierandel og ansvarsandel baseres på innbyggertall i den enkelte kommune pr. 01.01.2023 som publisert fra SSB det foregående år. Justering av eierandelen og ansvarsandel iht. folketallet skal gjennomføres hvert fjerde år. Påfølgende endring av samarbeidsavtalen må vedtas av kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune.

Eierandelen per 1.1.2023 er som følger:

KOMMUNE	Antall innbyggere pr. 1.1.2023	Eierandel av 100 %
Beiarn		
Bodø		
Fauske		
Gildeskål		

SAMARBEIDSAVTALE

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP

Hamarøy		
Meløy		
Rødøy		
Saltdal		
Steigen		
Sørfold		

4.2. Eierkommunenes innskuddsplikt vil være den enkelte kommunes andel av eventuelt innskudd vedtatt gjennom budsjett.

4.3. Den enkelte deltakerkommunen har ubegrenset økonomisk ansvar for sin del av oppgavefellesskapets forpliktelser tilsvarende eierandelen.

5. Hovedkontor

Salten Regionråd har hovedkontor i Bodø.

6. Oppgavefellesskapets styrende organer og ledelse

6.1. Oppgavefellesskapets styrende organer er representantskapet og styret. Daglig leder er ansvarlig for drift av Sekretariatet.

6.2. Salten Friluftsråd, Felles Ansvar Salten og Salten Kultursamarbeid er virksomhetsområder underlagt Salten Regionråd. For det enkelte virksomhetsområde er det opprettet egne bransjestyrer. Bransjestyrene skal ivareta virksomhetsområdets særinteresser i faglige og interessepolitiske spørsmål.

7. Representantskapet

7.1. Representantskapet er Salten Regionråds øverste organ.

7.2. Hver deltakerkommune er representert med ett medlem i representantskapet, som alle har én stemme hver. Stemmene vektet i samsvar med deltakernes eierandel i samarbeidet. Hver kommune skal i tillegg velge to vararepresentanter for hvert medlem til representantskapet.

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

- 7.3. Som representant for deltakerkommunen i representantskapet stiller ordfører. Varaordfører for deltakerkommunen skal være første vararepresentant.
- 7.4. Kommunedirektør og opposisjonsleder kan delta som observatør i representantskapsmøtet. Kommunedirektøren og opposisjonsleder har talerett i møtet.
- 7.5. Representantskapets funksjonstid er 4 år og sammenfaller med kommunevalgperioden.
- 7.6. Representantskapet velger selv sin leder og nestleder.

8. Representantskapets møter

- 8.1. Representantskapet skal møtes minst 2 ganger i året og ellers når representantskapets leder finner det nødvendig. Representantskapets leder plikter å innkalle representantskapet til møte for behandling av en bestemt angitt sak når representantskapets medlemmer, styret, revisor eller noen av de samarbeidende kommuner krever dette.
- 8.2. Representantskapet skal innkalles til møte med minst 4 ukers varsel. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet til møte med kortere frist dersom dette er påtrengende nødvendig.
- 8.3. Saksliste og saksdokument skal følge innkallingen. Med unntak av endringer i samarbeidsavtalen jf. pkt. 16, treffes beslutninger med vanlig flertall.
- 8.4. Leder av representantskapet skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. I protokollen skal representantskapets beslutninger inntas med angivelse av utfallet av stemmegivningen og de eventuelle protokolltilførsler deltakerne har bedt om.
- 8.5. Protokollen skal undertegnes av møteleder samt to andre representanter som velges av representantskapet ved møtets begynnelse.
- 8.6. Styrets leder og daglig leder har møte og talerett i representantskapets møter samt rett til å be om protokolltilførsler. Representantskapet kan likevel vedta at styreleder og/eller daglig leder skal fratse møtet i enkeltsaker.
- 8.7. Representantskapet kan ved behov gjennomføre møtet som fjernmøte.

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

---

9. Representantskapets ansvar og oppgaver

9.1. Representantskapet skal:

1. velge styre for oppgavefelleskapet
2. velge leder og nestleder for styret
3. vedta styreinstruks etter forslag fra styret
4. vedta styrets forslag til budsjett, årsberetning og regnskap
5. vedta mål og arbeidsprogram
6. behandle styrets forslag til langsiktig strategi for virksomheten
7. gjøre vedtak i andre saker som styret forelegger representantskapet, eller som representantskapet tar opp på eget initiativ
8. ved behov delegerer til styret myndighet i de saker der loven og/eller samarbeidsavtalen ikke er til hinder for dette.
9. velge oppgavefelleskapets revisor og fastsette dennes godtgjørelse

10. Styret

10.1 Styret skal bestå av 5 styremedlemmer og 2 numerisk valgte varamedlemmer. Det er representantskapet som utnevner styrets medlemmer.

10.2 Styreperioden er to år. For å sikre kontinuitet i styret skal nestleder samt ett styremedlem i første styreperiode velges for 1 år.

10.3 Før styrevalget skal representantskapet oppnevne en valgkomite som skal forberede representantskapets valg av styre.

10.1. Styrets ansvar og oppgaver

Styret har ansvar for Regionrådets forvaltning og resultat og utøver all myndighet som ikke er tillagt representantskapet, herunder

- ansette daglig leder og utferdige stillingsinstruks for denne
- føre tilsyn med at oppgavefelleskapet drives i samsvar med oppgavefelleskapets formål, samarbeidsavtalen, årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fra representantskapet, samt sørge for at oppgavefelleskapets økonomiske forvaltning og HMS-forhold er under betryggende kontroll
- legge fram for representantskapet forslag til strategi, handlings- og økonomiplan for kommende 4-årsperiode, årsbudsjett, årsberetning og regnskap
- legge fram for representantskapet andre saker som krever representantskapets behandling

---

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

- vedta opptak av lån innenfor rammer gitt i samarbeidsavtalen og av representantskapet
- Styret kan delegere til daglig leder myndighet i de saker der loven eller samarbeidsavtalen ikke er til hinder for dette.
- Styret skal legge fram forslag til styreinstruks for representantskapet, og evaluere sin virksomhet ihht. denne instruksen i oppgavefelleskapets årsmelding.

10.2. Styrets møter

10.2.1 Styrets leder innkaller til møte så ofte som nødvendig - og når minst ett styremedlem eller daglig leder krever det. Innkallingen skal, såfremt mulig, skje med 1 ukes varsel. Innkallingen bør inneholde saksliste for møtet.

10.2.2 Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede. Møtene ledes av styreleder, eller i dennes fravær nestleder. Dersom ingen av disse er til stede velges en møteleder. Vedtak gjøres med alminnelig flertall.

10.2.3 Ved stemmelikhet har møteleder dobbeltstemme.

10.2.5 Møteleder skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. Protokollen skal underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer. Daglig leder har møte- og talerett. Styret kan likevel vedta at daglig leder skal fratre møtet i enkeltsaker. Daglig leder har rett til å få ført sitt syn på en sak inn i protokollen. Protokollen kan undertegnes med elektronisk signatur ved behov.

10.2.6 Styret kan ved behov gjennomføre møtene som fjernmøte.

11. Valgkomite

11.1 Valgkomiteen består av 3 medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskap.

11.2 Valgkomiteens funksjonstid følger den kommunale valgperioden.

11.3 Valgkomiteens oppgave er å finne fram til kandidater til oppgavefelleskapets styre som de finner best kvalifisert til å dekke vervene.

11.4 Valgkomiteen legger sine begrunnede forslag fram for representantskapets møte.

12. Representasjon av selskapet

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP

Salten Regionråd forpliktes ved underskrift av styreleder (nestleder ved fravær) og daglig leder (ett styremedlem ved fravær) i fellesskap.

13. Sekretariatet

Sekretariatet skal være lite og prosjektrettet. Kompetanse kan frikjøpes i kommunene etter behov. Kommunen beholder i disse tilfellene arbeidsgiveransvaret. Prosjektledelse og utredningstjenester kan kjøpes/ansettes etter behov.

14. Daglig leder

14.1 Daglig leder ansettes av styret og rapporterer til styret. Daglig leder forestår og har ansvar for den daglige ledelse av Salten Regionråd. Daglig leder skal følge de retningslinjer og pålegg styret gir samt sørge for at virksomheten er under betryggende kontroll.

14.2 Daglig leder har myndighet til økonomiske og andre disposisjoner innenfor rammen av vedtatte budsjetter og rammer fastsatt av styret. Daglig leders myndighet omfatter ikke saker som etter Salten Regionråds forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Slike saker kan daglig leder bare avgjøre når styret i den enkelte sak har gitt daglig leder myndighet til det, eller når styrets beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for Salten Regionråds virksomhet.

14.3 Daglig leder representerer Salten Regionråd utad i saker som faller inn under daglig leders myndighet.

14.4 Innenfor Salten Regionråds budsjettammer og eventuelle retningslinjer vedtatt av styret har daglig leder myndighet til å organisere virksomheten, herunder opprette og legge ned stillinger, ansette personale og fastsette deres lønn samt treffe avgjørelser i andre personalsaker.

14.5 Daglig leder skal holde styret løpende orientert om alle forhold av betydning for virksomheten, herunder økonomi- og personalforhold. Styret bestemmer selv på hvilken måte og hvor ofte det skal ha slik informasjon.

15. Økonomi, innskuddsplikt og låneramme

15.1 Kostnadene ved drift av Regionrådet finansieres ved tilskudd fra kommunene fordelt etter følgende modeller:

- grunnfinansiering
- innbyggertall ved siste årsskifte
- nytteverdi

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP

- 15.2 Større enkeltprosjekter finansieres særskilt.
- 15.3 Regionrådet har rett til å oppta lån på inntil 1. mill. kr.
- 15.4 Budsjett for kommende år skal behandles innen 1. oktober.
- 15.5 Salten kommunerevisjon IKS reviderer Salten Regionråds regnskap.

16. Endring av samarbeidsavtale

16.1 De enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv vedta endringer i samarbeidsavtalen og avtaleendringer som gjelder noen av følgende endringer:

- a) oppgavefellesskapets navn
- b) om oppgavefellesskapet er et eget rettssubjekt
- c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som er lagt til oppgavefellesskapet
- e) deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til oppgavefellesskapet
- f) den enkelte deltakerens eierandel i oppgavefellesskapet og ansvarsandel for fellesskapets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g) om oppgavefellesskapet skal ha myndighet til å ta opp lån
- h) hva oppgavefellesskapet skal rapportere til deltakerne om
- i) hvordan deltakerne kan tre ut av oppgavefellesskapet
- j) hvordan oppgavefellesskapet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for at oppgavefellesskapets arkiver blir oppbevart etter at oppgavefellesskapet er oppløst

16.2 Andre endringer i samarbeidsavtalen enn de nevnt over kan gjøres av representantskapet. Slike endringer krever minst 2/3 flertall.

17. Uttreden og oppløsning

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP

- 17.1 Den enkelte deltaker kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i Salten Regionråd. Oppsigelsestiden løper fra første dag i den etterfølgende måneden etter at varselet ble mottatt.
- 17.2 Utløsningssummen fastsettes til andelens nettoverdi ved oppsigelsesfristens utløp. Utløsningssummen kan likevel ikke overstige verdien av deltakerens innskudd. Utløsningssummen skal utbetales straks. Bestemmelsen i dette ledd kan fravikes ved avtale
- 17.3 Oppløsning av Salten Regionråd kan bare skje dersom samtlige kommunestyre har fattet vedtak om dette. Salten Regionråd skal oppløses dersom deltakerantallet blir redusert til én på grunn av øvrige deltakeres uttreden.
- 17.4 Dersom Salten Regionråd vedtas oppløst, skal representantskapet oppnevne et avviklingsstyre.
- 17.5 Hver av de deltakende kommuner skal ved oppløsningen av Regionrådet være ansvarlig for sin del av forpliktelsene i forhold til folketallet ved siste årsskifte.
- 17.6 Ved oppløsning av Salten Regionråd skal arkivene ivaretas av Bodø kommune.

18. Oppgavefellesskapet arbeidsgivertilknytning

Oppgavefellesskapet skal være tilknyttet Samfunnsbedriftene som arbeidsgiverorganisasjon.

19. Tvisteløsning

Tvist om forståelse av denne avtalen skal forsøkes løst av partene ved forhandlinger. Fører ikke forhandlingene frem, kan tvisten bringes inn for Salten og Lofoten tingrett som verneeting.

SAMARBEIDSAVTALE

SALTEN REGIONRÅD – KOMMUNALT OPPGAVEFELLESSKAP

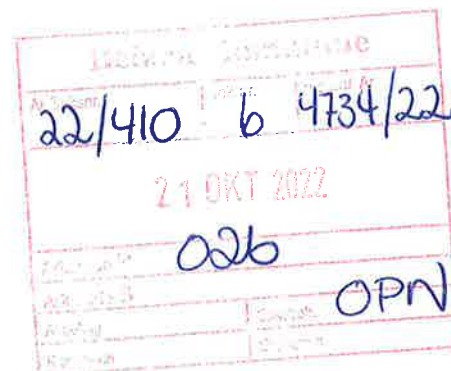
Til: Salten Regionråd v/ Kjersti Bye Pedersen

Fra: Advokat Håkon A. Riegels
hakon.riegels@samfunnsbedriftene.no

Dato: 27. jan. 2021

Vår ref.: 107

Gjelder: Organisering av Salten Regionråd

ORGANISERING AV SALTEN REGIONRÅD.

1. Bakgrunn

Samfunnsbedriftene Advokattjenester er engasjert av Salten Regionråd (SR) for å bistå i forbindelse med at SR skal velge ny organisasjonsform. Prosessen er startet som en følge av at ny kommunelov ikke lenger åpner for å organisere virksomheten som såkalt § 27 selskap. Ny organisasjon må være på plass innen 2024.

Samfunnsbedriftene Advokattjenester har tidligere bistått SR med å uttrede ulike organisasjonsalternativ, blant annet gjennom notat av 12.8.2020.

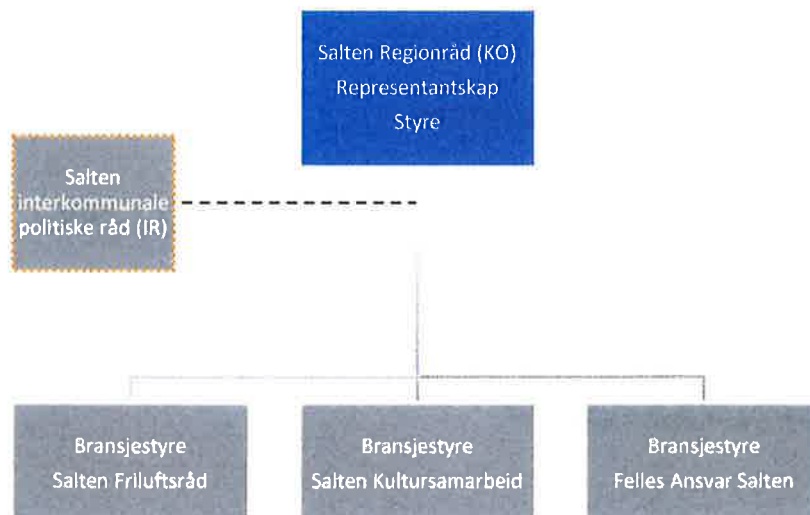
Det legges grunn at ny organisasjonsmodell må innebære en videreføring av SR som arena for politisk samarbeid og dialog.

Styret i SR har vurdert ulike alternative organisasjonsmodeller for å organisere virksomheten i tråd med kravene i kommunelovens § 31-2 har vurdert det slik at en overgang til et såkalt kommunalt oppgavefelleskap etter kommunelovens § 19-1 synes mest hensiktsmessig. Kommunalt oppgavefelleskap (KO) er den organisasjonsformen som etter loven er ment å erstatte dagens organisering som såkalt § 27 selskap.

Styret foreslår derfor at SR omorganiseres til et kommunalt oppgavefelleskap etter kommunelovens § 19-1. De permanente tiltakene Salten Friluftsråd, Felles Ansvar og Salten Kultursamarbeid, foreslås organisert som en del av det kommunale oppgavefelleskapet, men med egne bransjestyrer for det enkelte tiltak.

Den politiske dimensjonen av samarbeidet i dagens SR foreslås ivaretatt gjennom opprettelsen av et interkommunalt politisk råd (IR) etter kommunelovens § 18-1. Det foreslås at det nye rådet knyttes til det kommunale oppgavefelleskapet.

Et forenklet organisasjonskart vil se slik ut:

2. Omorganisering av Salten Regionråd til et kommunalt oppgavefelleskap etter kommunelovens § 19-1.

Det vil under kort redegjøres for noen sentrale forutsetninger ved opprettelsen av et KO.

2.1. Eieransvar

Eierkommunene i et KO har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av fellesskapets forpliktelser. Eiernes ansvar kan derfor ikke begrenses til bare deler av oppgavefelleskapets forpliktelser eller til en bestemt sum.

2.2. Et kommunalt oppgavefelleskap stiftes ved inngåelse av en samarbeidsavtale.

Kommunelovens § 19-4 forutsetter at det ved opprettelse av et KO inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne. Samarbeidsavtalen må vedtas av det enkelte kommunestyre/fylkesting.

Samarbeidsavtalen skal fastsette:

- oppgavefellesskapets navn
- om oppgavefellesskapet er et eget rettssubjekt
- hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- hvilke oppgaver og hvilken myndighet som er lagt til oppgavefellesskapet
- deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til oppgavefellesskapet
- den enkelte deltakerens eierandel i oppgavefellesskapet og ansvarsandel for fellesskapets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- om oppgavefellesskapet skal ha myndighet til å ta opp lån
- hva oppgavefellesskapet skal rapportere til deltakerne om
- hvordan deltakerne kan tre ut av oppgavefellesskapet
- hvordan oppgavefellesskapet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for at oppgavefellesskapets arkiver blir oppbevart etter at oppgavefellesskapet er oppløst

2.3. Representantskapet vil være øverste organ i SR

Etter kommunelovens § 19-3 vil det øverste organet i SR være «representantskapet».

Samtlige deltakere (eiere) skal etter loven være representert i Representantskapet. Representantene velges av hvert kommunestyre, i utgangspunktet for fire år. Det skal velges (minst) like mange varamedlemmer.

Representantskapet velger selv sin leder og nestleder, det kan alternativt avtales i samarbeidsavtalen at vervene som leder og nestleder skal gå på omgang mellom deltakerne.

2.4. Opprettelse av styre(r)

2.4.1. Opprettelse av styre(hovedstyret) for Salten Regionråd

Kommunelovens § 19-3 forutsetter at representantskapet selv kan opprette «andre organer» til styring av oppgavefelleskapet. Det er altså etter kommuneloven ikke et krav om styre.

For SR innebærer dette at eierne kan opprette et «ordinært» styre som vil ha ansvar for driften av SR (heretter kalt «hovedstyret»). Loven stiller ikke krav til hva slags kompetanse et styre skal ha. Dette må derfor reguleres i samarbeidsavtalen og i en eventuell styreinstruks.

2.4.2 Styre for de permanente tiltakene (bransjestyre)

Ettersom kommunelovens § 19-3 legger opp til at det kan opprettes «andre organer» til styring av oppgavefelleskapet vil det være opp til eierne av SR hvor mange «organer» som er hensiktsmessig for styring av SR. I tråd med dagens organisering av SR foreslår styret at det opprettes egne «bransjestyre» for de permanente tiltakene som ligger under dagens SR.

Det er viktig at fordelingen av oppgaver og ansvar mellom «hovedstyret» og «bransjestyrene» blir tydeliggjort gjennom samarbeidsavtalen. I tillegg bør det opprettes egne retningslinjer/vedtekter for bransjestyrene.

«Bransjestyrene» svarer hierarkisk til «hovedstyret», mens «hovedstyret», som vil være overordnet ansvarlig for driften av SR, svarer til representantskapet.

3. Det politiske samarbeidet videreføres i et nyopprettet interkommunalt politisk råd.

SR er en arena for både tjenesteleveranser (gjennom de permanente tiltakene) og politisk samarbeid mellom eierne. Den politiske diskusjonen og styringen av SR har til nå funnet sted i Regionrådet. I Regionrådet er ordførere, opposisjonens representanter og kommunenes kommunaldirektører (rådmenn) representert. I et KO forutsetter loven at representantskapet er satt sammen av deltakernes valgte representanter, jf. notatets pkt. 2-3. Med deltakerne menes eierne, altså de som til enhver tid har flertallet i kommunestyret. Det er naturlig å forstå lovens slik at den ikke tilrettelegger for at opposisjon og rådmenn er representert i representantskapet (annet enn som observatører).

For å ivareta og styrke det positive politiske samarbeidet som har funnet sted i Regionrådet foreslås det å opprette et interkommunalt politisk råd (IR) etter kommuneloven kap. 18. Et IR kan behandle politiske saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Opprettelsen av rådet må vedtas

av kommunestyrene/fylkesstyrene selv. Det er viktig å presisere at et interkommunalt politisk råd er ment for politisk samarbeid og rådet kan ikke utøve tjenesteproduksjon. Dette i motsetning til et KO.

Representantskapet i det nyopprettede IR vil ikke kunne instruere det kommunale oppgavefelleskapet direkte. Dette skyldes at styringsorganene i det KO er juridisk ansvarlige for driften av KO. Dersom det i IR oppnås politisk enighet om noe som krever handling fra KO må styringsorganene i KO vurdere hvorvidt tiltaket kan gjennomføres innenfor de rammene og det mandat KO har. Det understrekes at eierne (hvert enkelt kommunestyre) kan instruere sine representantskapsmedlemmer i KO til å fatte vedtak i tråd med den avtalen som eventuelt inngås i IR. På denne måten vil vedtak fattet i IR kunne få betydning for hvordan KO utfører sitt arbeid.

3.1. Deltakeransvar i et IR

Det følger av kommunelovens § 18-2 at den enkelte deltaker (eier) i et interkommunalt politisk råd har et ubegrenset ansvar for sin andel av rådets forpliktelser.

3.2. Representantskapet er øverste organ i et IR

Som for et KO vil representantskapet være øverste organ i et IR. Samtlige deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem, som velges av kommunestyret/fylkestinget. Loven regulerer ikke forholdet til opposisjonen, og det foreslås derfor at opposisjonen gis status som observatører med møte og talerett. Ettersom representantskapet vil være ansvarlig for både økonomi og for de vedtak som fattes av IR kan opposisjonen ikke ha stemmerett i rådet.

3.3. Et interkommunalt politisk råd etableres ved opprettelsen av en samarbeidsavtale

Som for et KO forutsetter kommunelovens § 18-4 at det ved opprettelse av et IR inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne. Samarbeidsavtalen må vedtas av det enkelte kommunestyre/fylkesting.

Samarbeidsavtalen skal fastsette:

- a) rådets navn
- b) om rådet er et eget rettssubjekt
- c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d) hvilke saker rådet skal kunne behandle
- e) hvilken myndighet som er lagt til rådet
- f) den enkelte deltakerens eierandel i rådet og ansvarsandel for rådets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av rådet
- h) hvordan rådet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av rådets arkiver etter at rådet er oppløst.

4. Skal det kommunale oppgavefelleskapet/interkommunale rådet være selvstendig rettssubjekt eller ikke?

For både IR og KO gjelder at eierne i samarbeidsavtalen må ta stilling til om oppgavefelleskapet og rådet skal være selvstendige rettssubjekt. KO vil være arbeidsgiver og vil inngå kontrakter og alene av denne grunn er det naturlig at KO etableres som selvstendig rettssubjekt. Når det gjelder IR er det noe mer tvil om det er nødvendig at dette er et selvstendig rettssubjekt. Vurderingen avhenger av i hvilken grad IR skal være noe mer enn en diskusjonsarena. Jo større grad av selvstendig økonomi IR

 Samfunnsbedriftene

er tiltenkt og jo større behov det er for at IR selv kan inngå avtaler eller foreta ansettelser – jo mer naturlig er det at også IR opprettes som et selvstendig rettssubjekt.

Vennlig hilsen
Samfunnsbedriftene

Håkon A. Riegels
Advokat

Til:
Salten Regionråd
v/ Kjersti Bye Pedersen

Fra:
Advokatfullmektig Håkon Riegels
Ansvarlig advokat: Agnete B. Sommerset
Samfunnsbedriftene

Dato: 12.8.2020

Notat Samfunnsbedriftene		
22/410	5	4733/22
21 OKT 2022		
Ansvarlig	026	
Ansvarlig	OPN	
Kommune	Saker	

Organisering av Salten Regionråd

1. Innledning

Samfunnsbedriftene Advokattjenester er engasjert av Salten Regionråd (SR) for å utrede ulike organisasjonsalternativer for SR som en følge av at muligheten for å organisere virksomheten som såkalt § 27 selskap opphører i 2024.

Redegjørelsen tar utgangspunkt i presentasjonen som ble holdt for styret 15.5.2020 og påfølgende dialog vedrørende valg av selskapsform.

Det legges til grunn at SR også i fremtiden skal ha arbeidsgiveransvaret for virksomheten. Dette gjelder også for de såkalte permanente tiltakene: Felles Ansvar i Salten, Salten Friluftsråd og Salten Kultursamarbeid.

Fra diskusjonen i styret som fant sted den 15 mai, fremgikk det at det er ønskelig at SR legger til rette for omfattende politisk samarbeid og diskusjon. Det ble ytret et tydelig ønske om at dette skulle muliggjøres også i en fremtidig organisasjonsmodell for SR. Det er derfor tatt høyde for dette i vurderingene under.

De fremgikk videre at interkommunalt selskap ikke anses som et egnet alternativ for SR. Dette ble begrunnet i at det i representantskapsmøtene er liten plass til politiske samtaler av den typen man ønsker i SR. Jeg vil derfor bare kort trekke fram IKS som et alternativ i redegjørelsen under.

2. Dagens organisering - § 27 selskap

Salten Regionråd er organisert som et samarbeidsorgan mellom kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

SR er i dag organisert som et interkommunalt samarbeid organisert etter dagjeldende kommunelov § 27 – et såkalt § 27 selskap. Etter § 27 kan to eller flere

kommuner opprette «et eget styre til løsning av felles oppgaver.» Styret kan delegeres oppgaver til «drift og organisering». Innenfor denne rammen er det stor fleksibilitet til å delegeres beslutningsmyndighet til styret.

Regionrådet er øverste organ i SR og har 20 ordinære medlemmer. Disse er ordfører og en fra opposisjonen fra hver kommune. I tillegg har kommunedirektørene tale- og forslagsrett i Regionrådet.

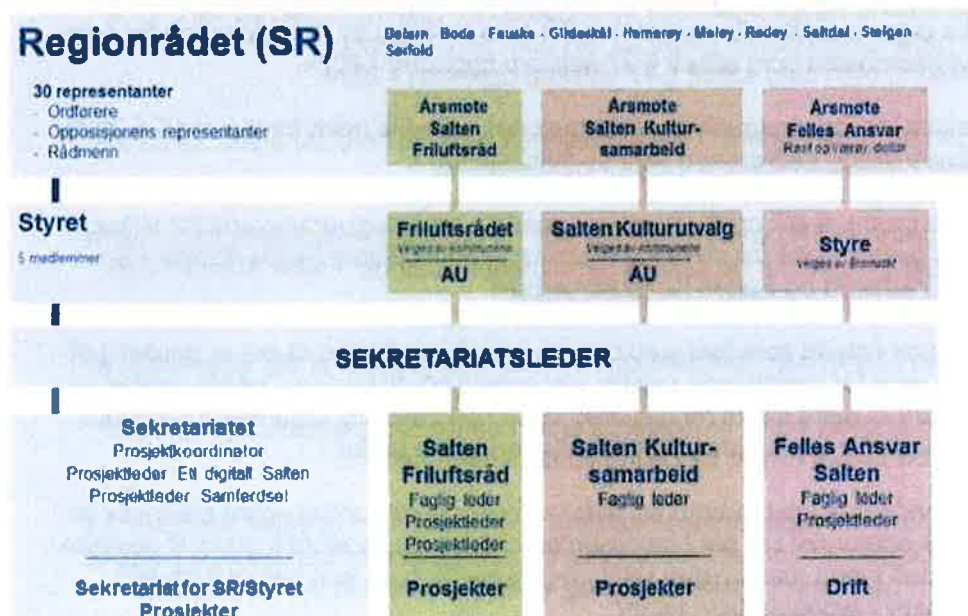
Et § 27 selskap kan enten være et selvstendig rettssubjekt eller ikke. Det legges til grunn at Salten Regionråd er et selvstendig rettssubjekt.

SRs styre består av 5 personer valgt blant Regionrådets faste medlemmer. Et Sekretariat har ansvar for den daglige driften av Salten Regionråd.

Under Salten Regionråd er det underlagt tre såkalte permanente tiltak; Felles Ansvar i Salten, Salten Friluftsråd og Salten Kultursamarbeid.

Fra hjemmesidene til SR presenteres organisasjonskartet slik.

ORGANISASJON SALTEN REGIONRÅD

3. Valg av selskapsform.

Etter ny kommunelov vedtatt i 2018, § 31-2, følger det at alle såkalte § 27 selskap må omdannes ettersom § 27-formen opphører. Kommunelovens § 17-1 angir hvilke organisasjonsformer kommunen kan samarbeide gjennom. Det fremgår av bestemmelsen at interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom: «*et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.*»

Reguleringen av interkommunalt politisk råd følger av kommunelovens § 18-1 mens kommunalt oppgavefelleskap reguleres i kommunelovens § 19-1. Omdanningen skal finne sted senest innen 4 år etter lovens ikrafttredelse¹.

Jeg vil under redegjøre for hvordan alternativene interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap passer som fremtidig organisasjonsform for SR. Jeg vil også kort nevne Interkommunalt selskap (IKS) som alternativ organisasjonsform.

3.1 Interkommunalt politisk råd, kommunelovens § 18-1

I valget mellom ulike organisasjonsformer for SR må det vurderes hva slags aktiviteter SR skal ha ansvar for opp imot de krav loven stiller for de ulike organisasjonsformene.

Kommunelovens § 18-1 slår fast at:

«To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et slikt råd.»

Ordlyden, «politisk råd», tilsier at det er lovgivers intensjon er at rådet skal være et politisk samarbeidsorgan. Rådet kan gis kompetanse til å behandle politiske saker som går på tvers av kommune- (og fylkes) grensene. Forarbeidene nevner som eksempler på slike saker behandling og avgivelse av felles høringssaker, drøftelser av regionale satsninger og tiltak. *De samme forarbeidene slår fast at rådet ikke kan produsere tjenester for innbyggerne eller kommunene eller fylkeskommunene i regionen.* Et interkommunalt politisk råd er altså ment å være et organ for politisk samarbeid.

I vurderingen av om interkommunalt politisk råd kan være en aktuell organisasjonsform for SR må det ses hen til hvilke oppgaver regionrådet er satt til å løse. Det følger av vedtektene at SR er arena for relativt omfattende politisk samarbeid. Av oppgaver kan nevnes:

- samordne eksisterende og vurdere nye interkommunale samarbeidsordninger
- profilere Salten og ivareta regionens interesser utad
- øke påvirkning av fylkeskommunal og statlig tjenesteproduksjon
- medvirke til større åpenhet, samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunene

¹ Kommunelovens kap. 18-19 trer i kraft f.o.m det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyre og fylkesting for valgperioden 2019-2023.

For denne typen samarbeid er det klart at det interkommunalt politisk råd vil kunne være velegnet.

Utfordringene med denne modellen knytter seg til de permanente tiltakene underlagt Salten Friluftsråd, Salten kultursamarbeid og Felles Ansvar Salten. Alle disse tiltakene leverer, etter min vurdering, tjenester til innbyggerne (tjenesteproduksjon). Som nevnt over er det forutsatt at et interkommunalt politisk råd er ment for politisk samarbeid og ikke tjenesteproduksjon.

Det vil etter min vurdering derfor ikke være i tråd med kommunelovens bestemmelser å organisere SR som et interkommunalt politisk råd.

3.2 Kommunalt oppgavefelleskap, kommunelovens § 19-1

Kommunelovens § 19-1 slår fast at:

«To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et kommunalt oppgavefelleskap for å løse felles oppgaver. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et oppgavefelleskap.»

Bestemmelsen slår fast at oppgavefelleskapet kan opprettes for å løse felles oppgaver. Ifølge forarbeidene² er kommunalt oppgavefelleskap, i motsetning til interkommunalt politisk råd, ment for tjenesteproduksjonssamarbeid.

Det kan nevnes at § 19-1 slår fast at et kommunalt oppgavefelleskap bare kan gis myndighet til å fatte enkeltvedtak dersom det er å anse som et selvstendig rettssubjekt. Hvorvidt oppgavefelleskapet skal være et selvstendig rettssubjekt må angis i samarbeidsavtalen, jf. kommunelovens § 19-4, bokstav B. Det må altså positivt erklæres i samarbeidsavtalen hvorvidt oppgavefelleskapet skal være et selvstendig rettssubjekt eller ikke.

Dersom det legges til grunn at SR skal være et selvstendig rettssubjekt vil kommunelovens § 5-4 regulere adgangen til delegasjon.

Bestemmelsen slår fast:

«For saker som gjelder lovpålagte oppgaver, kan kommunestyret og fylkestinget delegerer myndigheten til å treffe vedtak til andre rettssubjekter så langt lovgivningen åpner for det.»

For andre saker kan kommunestyret og fylkestinget delegerer myndighet til å treffe vedtak til andre rettssubjekter hvis saken ikke har prinsipiell betydning.»

Representantskapet er det øverste organet i et kommunalt oppgavefelleskap. Her må samtlige medlemmer være representert, med minst ett medlem. Representantskapet kan videre opprette andre organer til styring av oppgavefelleskapet. Dette er relevant for muligheten for SR til å organisere sin virksomhet og vil bli redegjort for videre under pkt. 6.

² Ot.prp. 46 L (2017-2017) <https://www.regjeringen.no/contentassets/f0964c05be1d4fefb54267e9255bb921/no/pdfs/prp201720180046000dddpdfs.pdf>

Generelt kan det nevnes at et kommunale oppgavefelleskap i forarbeidene er beskrevet som en enkel samarbeidsform for kommuner som ønsker å løse oppgaver i felleskap. Det kommunale oppgavefelleskapet forutsettes å kunne benyttes til alle typer oppgaver både lovpålagte og ikke lovpålagte. Etter loven vil det være opp til kommunen(e) å vurdere om omfanget av virksomheten passer til organisasjonsformen.

3.2.1 Regulering gjennom samarbeidsavtale

Samarbeidet i et kommunalt oppgavefelleskap reguleres gjennom en skriftlig samarbeidsavtale. Denne skal vedtas av kommunestyrene/fylkestingene. Eventuelle endringer til samarbeidsavtalen skal vedtas av representantskapet. Større endringer til avtalen skal vedtas med 2/3 flertall dersom ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen. Det kan avtales at endringer skal vedtas kommunestyrene/fylkestingene selv. Til sammenligning ville det siste vært hovedregelen for et interkommunalt selskap (IKS).

Ifølge kommunelovens § 19-4 skal en samarbeidsavtale fastsette:

- oppgavefelleskapets navn
- om oppgavefelleskapet er et eget rettssubjekt
- hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- hvilke oppgaver og hvilken myndighet som er lagt til oppgavefelleskapet
- deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til oppgavefelleskapet
- den enkelte deltakerens eierandel i oppgavefelleskapet og ansvarsandel for fellesskapets forpliktelser, hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- om oppgavefelleskapet skal ha myndighet til å ta opp lån
- hva oppgavefelleskapet skal rapportere til deltakerne om
- hvordan deltakerne kan tre ut av oppgavefelleskapet
- hvordan oppgavefelleskapet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for at oppgavefelleskapets arkiver blir oppbevart etter at oppgavefelleskapet er oppløst.

3.2.2 Kommunalt oppgavefelleskap - konsernmodell

Ifølge prp. 46 L (2017-2018) kan et oppgavefelleskap ikke være deltaker i et annet oppgavefelleskap. Det er kommunestyrene og fylkestingene selv som må treffe vedtaket om å opprette et oppgavefelleskap og som vil være deltakere i oppgavefelleskapet. Dette står i motsetning til for eksempel et interkommunalt selskap (IKS), som selv kan beslutte å delta i et annet IKS eller opprette datterselskap.

Det er altså mye som tilsier at kommuneloven ikke legger opp til organisering etter en såkalt konsernmodell. Det som derimot er klart er at et kommunalt oppgavefelleskap kan opprette «organer til styring av oppgavefelleskapet», jf. § 19-3, siste ledd.

Dersom SR skulle velge å organisere seg som et kommunalt oppgavefelleskap vil det derfor kunne etableres egne styrer for å håndtere de permanente tiltakene etter behov.

4. Kan SR organiseres som IKS?

Det vil være mulig å organisere SR som et IKS. Etter dialogen som fant sted på SRs styremøte 15.5.2020, fremkom det imidlertid at aktivitetene knyttet til SR hadde til dels omfattende politisk karakter. Et IKS er i utgangspunktet en selskapsform som retter seg mot samarbeid om tjenesteproduksjon og flere styremedlemmer ga uttrykk for at de hadde erfaringer med at representantskapsmøter i IKS i liten grad legger til rette for nødvendig politisk dialog og samarbeid. På denne bakgrunn legges det til grunn at IKS ikke er en aktuell selskapsform for SR.

På den annen side er det viktig for oss å presisere at slike utfordringer kan løses i IKS-modellen ved å formulere tydelig i selskapsavtalen hva som forventes av eierrepresentantene, og at de pålegges å legge til rette for den ønskede politiske dialogen og samarbeid.

5. Andre selskapsformer

Som nevnt over angir kommunelovens § 17-1 hvilke organisasjonsformer en kommune kan samarbeide gjennom. Interkommunalt samarbeid kan foregå gjennom:

«et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.»

Generelt er det vår vurdering at når en virksomhet har skal ha ansvar for komplekse oppgaver eller er preget av stor kommersiell aktivitet bør organisasjonsformer som i større grad er lovregulert vurderes. Dette kan for eksempel være selskapsformer som interkommunalt selskap (IKS) eller aksjeselskap (AS). Begrunnelsen er at disse selskapsformene er mer detaljert regulert gjennom eget lovverk (IKS-loven og aksje-loven) og at lovene tilsier at det er tatt høyde for et bredt spekter av eventualiteter.

For et kommunalt oppgavefelleskap følger det av loven at det må inngås en samarbeidsavtale som regulerer forholdet mellom partene. Selv om loven stiller minstekrav til denne avtalen kan det allikevel være vanskelig å ta høyde for alle eventualiteter spesielt dersom virksomheten er kompleks, eller av kommersiell karakter.

Det legges til grunn at SR ikke i særlig grad har et kommersielt preg og at virksomheten heller ikke har slikt omfang at det bør anbefales å vurdere alternative selskapsformer regulert gjennom særlovgivning.

6. Forslag til mulig organisasjonsform for SR

Som det fremgår av redegjørelsen over er det et behov for en organisering av SR som legger til rette for tjenesteproduksjon og effektiv selskapsstyring samtidig som det gis rom for politisk diskusjon og samarbeid.

Det er derfor klart at det ikke vil være aktuelt å organisere virksomheten som et interkommunalt politisk råd da denne organisasjonsformen ikke er ment for

tjenesteproduksjon. Når heller ikke selskapsformen IKS er ønsket, så begrenses mulighetene en del.

Kommunalt oppgavefelleskap, § 19-4, er på den andre siden i utgangspunktet i større grad ment for samarbeid om tjenesteproduksjon fremfor politisk diskusjon og samarbeid. Spørsmålet er derfor i hvilken grad et kommunalt oppgavefelleskap er en egnet organisasjonsform for det politiske samarbeidet som SR i dag er vertskap for.

Etter min vurdering er det to aktuelle tilnærminger som kan være aktuelle:

- Det ene alternativet er å organisere SR som et kommunalt oppgavefelleskap der man i representantskapets møter også tilrettelegger for egne agenda-punkt for politisk samarbeid.
- Det andre er å organisere SR som et kommunalt oppgavefelleskap med et løselig tilknyttet interkommunalt politisk råd, der de politiske diskusjonene og samarbeidet finner sted.

Jeg vil kort redegjøre for de to under.

En måte å organisere SR på kan være å etablere et kommunalt oppgavefelleskap for å håndtere driften av SR. Oppgavefelleskapet vil måtte etableres som et selvstendig rettssubjekt. SR vil kunne ansette og ha arbeidsgiveransvar samt inngå egne avtaler som forplikter oppgavefelleskapet rettslig. Regionrådet vil ha et eget representantskap og et styre. De tre permanente tiltakene kan organiseres under denne paraplyen som for eksempel tiltak eller aktiviteter under SR.

Som nevnt åpner kommuneloven for at det opprettes nødvendige styringsorganer i det kommunale oppgavefelleskapet og det kan derfor opprettes egne bransjestyre (navnet på styrene er mindre viktig) til å lede tiltakene. Disse bransjestyrene må tildeles nødvendig kompetanse og det er viktig å avgrense kompetansen mot Regionrådets egen styrekompetanse - for å sikre gode styringslinjer.

Ettersom det politiske samarbeidet innen SR er en sentral del av formålet med SR – både i vedtektene og i realiteten – må det sørges for at det gode samarbeidet videreføres og gjenspeiles i organiseringen.

En mulighet er at man tilrettelegger for det politiske samarbeidet innen det kommunale oppgavefelleskapet. Selv om det kommunale oppgavefelleskapet i utgangspunktet er rettet mot samarbeid om tjenesteproduksjon er det etter min vurdering ikke noe i veien for at det i representantskapet også kan være rom for samarbeid om politiske saker. Det er naturlig at saker som skal håndteres av representantskapet i hovedsak samsvarer med det som er formålet med SR. For å sikre at dette aspektet ved samarbeidet ivaretas, bør det reguleres tydelig og godt i samarbeidsavtalen.

Dersom det er ønskelig å stå friere og utvide samarbeidet til områder som ikke er omfattet av formålet med SR kan det være naturlig å opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan enten stå i en løs relasjon til det kommunale oppgavefelleskapet, for eksempel ved at det gir råd eller innspill til representantskapet på politiske spørsmål. Eller det kan opprettes uavhengig av SR. Det siste alternativet åpner for

at det interkommunale politiske rådet kan gis et bredere mandat, som i mindre grad er bundet av formålet med SRs virksomhet.

Dersom det besluttes å opprette et interkommunalt politisk råd er det, etter min vurdering, viktig å ha i mente at SR bør ha tydelige styringslinjer. Dette innebærer at det er representantskapet som er SRs øverste organ og fatter vedtak som binder virksomheten. Dersom det politiske samarbeidet legges til et eget interkommunalt råd må det være klart at vedtak her ikke er bindende for SR uten at representantskapet i det kommunale oppgavefellesskapet har fattet likelydende vedtak.

Uten slike bekreftende, likelydende vedtak, vil det interkommunale politiske rådet kun få en rådgivningsfunksjon til oppgavefellesskapet. Dersom det besluttes å organisere SR på denne måten anbefales det at styringslinjene mellom det interkommunale rådet og det kommunale oppgavefellesskapet er tydelige for å ivareta god styring av SR.

7. Konklusjon

Etter min vurdering vil den enkleste modellen for et fremtidig SR være etablering av et kommunalt oppgavefellesskap der det politiske samarbeidet videreføres i representantskapet. Rent praktisk kan det løses med en agenda for møtene i representantskapet som tydelig indikerer når representantskapet går over til å diskutere politisk samarbeid. Referatene fra møtene bør også tydeliggjøre hvilke agendapunkt som er en del av den politiske diskusjonen/samarbeidet.

Dersom en slik organisering anses som problematisk, er det min anbefaling at det opprettes et kommunalt oppgavefellesskap til å ivareta driften av SR og at den politiske dimensjonen av samarbeidet flyttes ut i et eget interkommunalt politisk råd. Det bør da være klart hvilke forutsetninger som gjelder for styring av SR og at vedtak fra i det interkommunale politiske rådet bare anses som rådgivende for oppgavefellesskapet. Fordelen med denne modellen er at den tilrettelegger for mer rendyrket drift av SR. På den annen side ivaretar den ikke like sterkt det uttalte ønsket om videreføring av politiske diskusjoner og samarbeid innen SR og forutsetter opprettelsen av et nytt, selvstendig organ.

Vennlig hilsen,
Samfunnsbedriftene

Håkon Riegels
Advokatfullmektig

KRISESENTERET I SALTEN

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
Arkivsaksnr.: 20/224

Arkiv: H43

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
45/22	Formannskapet	03.11.2022
41/22	Beiarn Kommunestyre	14.11.2022

Formannskapets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

1. Kommunestyret i Beiarn ber rådmannen om å inngå i fornyet vertskommunesamarbeid med kommunedirektøren i Bodø kommune iht. kommunelovens § 20-2, for drift av krisesenteret i Salten. Vedlagte samarbeidsavtale godkjennes og danner bakgrunn for samarbeidet.
2. Det forutsettes at øvrige samarbeidskommunene også godkjenner ny samarbeidsavtale og slutter seg til fornyet vertskommunesamarbeid. Dette for at ikke kostnadene skal eskalere utover vedlagte skisserte økonomiske rammer.
3. Den økonomiske rammen fastsettes som foreslått for Beiarn til ca kr 240.000 pr. år, en økning fra ca kr 140.000 i 2022. Inkludert i Beiarn kommunes andel av økningen ligger nytt bygg og nye stillinger. Økningen forventes tre i kraft tidligst budsjettåret 2024. Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Andre Kristoffersen

Behandling:

Habilitet: Representanten Håkon Sæther ba om hans habilitet ble vurdert. Han mente seg selv å være habil. Håkon er bror til daglig leder på Krisesenteret. Formannskapet vurderte representanten Håkon Sæther som habil ut fra at Krisesenteret er organisert som et vertskommunesamarbeid, der kommunedirektøren i Bodø er delegert ansvaret og at den reelle vurderingen til å påvirke tjenestene er lang for Håkon Sæther.

Rådmannens innstilling:

1. Kommunestyret i Beiarn ber rådmannen om å inngå i fornyet vertskommunesamarbeid med kommunedirektøren i Bodø kommune iht. kommunelovens § 20-2, for drift av krisesenteret i Salten. Vedlagte samarbeidsavtale godkjennes og danner bakgrunn for samarbeidet.
2. Det forutsettes at øvrige samarbeidskommunene også godkjenner ny samarbeidsavtale og slutter seg til fornyet vertskommunesamarbeid. Dette for at ikke kostnadene skal eskalere utover vedlagte skisserte økonomiske rammer.
3. Den økonomiske rammen fastsettes som foreslått for Beiarn til ca kr 240.000 pr. år, en økning fra ca kr 140.000 i 2022. Inkludert i Beiarn kommunes andel av økningen ligger nytt bygg og nye stillinger. Økningen forventes tre i kraft tidligst budsjettåret 2024.

Saksutredning:

Beiarn kommune inngår i et vertskommunesamarbeid om drift av Kriesesenteret i Salten. Bodø er vertskommune og har vi er tolv samarbeidskommuner. Å ha et kriesesenter er et lovpålagt, kfr. Lov om kommunale kriesesenter, sist endret pr. 19. juni 2021.

Dagens vertskommunesamarbeid og dagens samarbeidsavtale må endres for å være samstemt med kommunelovens § 20-2 og for å svare opp og ansvarliggjøre både vertskommunen og samarbeidskommunene ift. forestående investeringer, bemanning og oppdaterte kvalitetskrav til tjenesten.

Med bakgrunn i at dagens bygg ikke er vurdert tidsriktig eller på annen måte hensiktsmessig, har det over tid vært en prosess mellom Kriesesenteret og vertskommune Bodø, for å finne nye løsninger for brukerne av bygget.

Dagens bygg er et bolighus fra 1953. Det er ikke tilpasset dagens virksomhet. Det er ikke ventilasjon i bygget og det er ikke universelt utformet. Bygningen består av kjeller, 1. og 2. etg og loft. Planløsningen er dårlig, og det er lite plass til både ansatte og beboere. Det er mangel på kontorplasser, og det er ikke lydtett mellom rommene. Siden det ikke er ventilasjon i huset, blir vinduene satt opp, noe som også bidrar til støy fra omkringliggende aktivitet. Bodø kommune presiserer at prosjektet med nytt kriesesenter har vært gjennomført med mål om nøkternhet, og det har vært gjort reduksjoner av areal underveis. I tilbudskonkurransen ba Bodø kommune om tilbud på hovedalternativ og redusert alternativ (mindre areal). Prisforskjellene på alternativene var minimal, og man går derfor videre med hovedalternativet.

Tilbudene som kom inn var vesentlig høyere enn budsjettet, noe som i stor grad skyldes den høye prisstigningen som har vært siden forprosjektfasen ble ferdigstilt ved årsskiftet 20/21. Etter gjennomført tilbudskonkurranse er ny investeringsramme i prosjektet 91,1 mill. inkl. mva. Dette innebærer en pris pr. kvadratmeter på ca. kr. 90.000.

Bodø kommune vil stå som byggherre for nytt bygg. Ved signering av kontrakt med entreprenør i år, vil ferdigstillelse av nytt bygg bli høsten 2024. I nye driftsbudsjetter er det lagt inn at nytt senter vil ha to stillinger.

Behovet for nye årsverk ble gjennomgått i programmeringsfasen av nytt bygg. På grunn av usikkerhetene i brukertall og forbedret driftssituasjon i nytt bygg har avdelingen vurdert at kriesesenterdriften kan starte med en *økt bemanning på to årsverk* i nytt bygg fordelt på dag/aften. Nattbemanningen holdes uendret så langt dette kan tilrettelegges med gode romløsninger, teknologi, kameraovervåkning og skallsikring. Det er avdelingens vurdering at denne bemanningsøkningen må betraktes som et minimum, og det er behov for å evaluere bemanningssituasjonen etter en driftsperiode i nytt bygg på ca 2 år.

Faste kostnader fordelt mellom samarbeidskommunene

	Budsjett 2022	Budsjett inkl P50	Budsjett inkl P85
1804 Bodø kommune	5 178 086	8 207 555	8 290 871
1834 Lurøy kommune	318 413	504 702	509 825
1836 Rødøy kommune	183 323	290 578	293 528
1837 Meløy kommune	733 181	1 162 133	1 173 930
1838 Gildeskål kommune	252 751	400 625	404 692
1839 Beiarn kommune	147 513	233 817	236 190
1840 Saltdal kommune	555 592	880 644	889 584
1841 Fauske kommune	989 025	1 567 659	1 583 573
1845 Sørfold kommune	247 017	391 536	395 511
1848 Steigen kommune	324 428	514 236	519 456
1849 Hamarøy kommune	360 913	572 067	577 874
1856 Røst kommune	79 322	125 730	127 006
1857 Værøy kommune	111 534	176 788	178 583
Sum	9 481 100	15 028 071	15 180 622

Bakgrunn for at saka kommer opp nå:

Det er ønskelig fra Bodø kommunes side at deltakerne i det vertskommunesamarbeidet man har i dag blir med videre. I tilfelle må vertskommuneavtalen fornyes slik at den står i forhold til eksisterende kommunelov og samarbeidsavtalen oppgraderes og godkjennes i samarbeidskommunene så vel som i vertskommunen. I Bodø skal saken behandles politisk i desember 2022.

Vurdering:

Rådmannen har fått fulgt og diskutert prosjektet ved flere anledninger i rådmann- og kommunedirektørutvalget i Salten (RKU).

Etter hvert som prosessen har utviklet seg er det gjort klart at det årlige driftsbudsjettet til Krisesenteret vil øke betraktelig. Siden å ha og å drifte et krisesenter er lovpålagt er det naturlig at staten finansierer store deler av driften gjennom inntektssystemet til kommunene. Rådmannen kan i den forbindelse opplyse at deltakende kommuner i samarbeidet til sammen får knappe 5,5 mnok over rammetilskuddet dette året (Grønt hefte, tabell e-k), mens budsjettet til Krisesenteret er på vel 9,7 mnok.

Når nytt krisesenter er på plass med to nye stillinger ventes det årlige budsjettet å være på ca 15,2 mnok. Se tabellen over. Rådmannen kan ikke se at det ligger noen føringer som kan i forventninger til økte statlige bevilgninger.

Etter dagens samarbeidsavtale skal driften finansieres med et likt tilskudd pr. innbygger. Ny avtale går ut på at kommunene først skal finansiere den andelen man får tilført gjennom inntektssystemet, altså iflg. Grønt hefte, tabell e-k) og at overskytende og faktiske kostnader skal dekkes etter folketall.

Rådmannen vurderer prosjektet som nødvendig og vel planlagt. Kommunene som inngår i samarbeidet vil få et senter som står seg ift både brukere og ansatte, noe man ikke kan si er tilfellet i dag. Krisesenteret er velfundamentert og innrettet på en slik måte at fremtidige behov, så langt det lar seg beregne, er ivaretatt.

Behovet for et slikt tilbud er uomtvistelig og rådmannen vurderer at en vertskommuneavtale med Bodø kommune er fordelaktig for Beiarn kommune, da dette er et tilbud vi ikke kan stå for selv, verken hva angår å skaffe god kompetanse på kort sikt – eller å kunne tilby lokaler som står i forhold til kravene. Uten å ha gjort beregninger av det vil det åpenbart ikke være mulig å gi et slikt tilbud innenfor de økonomiske rammene som Beiarn blir stilt ovenfor med forslag til ny avtale.

Kostnadsutviklingen uroer, men som fremgår av tabellen i saken er det vertskommunene Bodø som må ta den klart største økningen av kostnadene. Dette tilsier at Krisesenteret vil bli fulgt godt opp og driftet så effektivt det lar seg gjøre.

Vedlegg:

Aktuelle presentasjoner og vedlegg inneholder informasjon som av konkurransemessige forhold må unntas offentligheten. Disse vil av den grunn bli vist og gjennomgått i lukket møte.

